

ЗУЛФИЯ
ЙИЛЛАР САДОСИ

Сайланма

ТОШКЕНТ

«Фур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти»

1995

Уз2
3—91

Зулфия.

Йиллар садоси: Сайланма.— Т.: Ғ. Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти, 1995.— 168 б.

Эл-юртнинг дардини елкада елкалаб, тақдирдан гоҳ қувнаб, гоҳо ўпкалаб саксон ёшга етмоқнинг ўзи бир бахт. Бунинг устига ҳаётни куйлагувчи тил, ўртангувчи дил, шеърият аталгувчи манзил ато этган бўлса, бу яна бир бахт. Зулфия хонимнинг ушбу шеърлари — ана шу умрнинг сурури, бахти, ҳажри-алами, ана шу ҳаётнинг аччиқ-чучук тажрибаларидир.

Уз2

И 4702620202 — 18
М 352 (04) — 95

© Зулфия,
1995 й.

ISBN 5-635-01474-7

ХАЛҚИМГА АЙТАР СУЗЛАРИМ

Ўзинг ташна этдинг, ўзинг сув тутдинг,
Қалбимдаги саҳром, дарёмсан, халқим!
Сени сева -сева мен бойиб кетдим,
Дунё ичра топган дунёмсан, халқим!

Юрак чақмоқ теккан осмон юзидай,
Лекин эътиқодим, иймоним бутун,
Умримда қилганим озми - кўпимдан,
Меҳринг дарёсидан серобман бу кун.

Менга Навоийдан айтнинг алла деб,
Лутфийдан онгимга зиё таратдинг.
Қийналган оламга бўлгин далда деб,
Асли ўзинг мени шоир яратдинг...

Ёш шуур, курашчан туйғулар билан
Сенинг тақдирингга маҳкам туташдим.
Не- не ғанимлар- ла курашганинг он
Кўпнинг бири бўлиб малҳамга шошдим.

Сарғайган даштларга бердинг яшил қон,
Тупроқ телаларда шаҳар кўтардинг.
Ҳар бир ғалабангни кўрган суюк он,
Дилдаги ўз ғамим қуйи чўкарди.

Йўл юрдим, соғиндим, тўкилди байтим
Хорижнинг шомлари, саҳарларида.

Эзгу истакларинг жаранглаб айтдим
Осиё-Африка минбарларида.

Пахта хирмонининг ўсди бўйлари,
Таниди, тан олди яқину йироқ.
Фурурдан денгиздай тўлиб куйладим,
Толелар тиладим бундан ёрқинроқ.

Мактублар ёздинг сен, мактублар битдим,
Гоҳ кўзга нам қалқиб, гоҳида хушбахт.
Шеър билан, сўз билан қалбингга етдим,
Ўша қалб мен учун энг шарафли тахт.

Кўзим устидасан бу тугёнли дам,
Сен билан тақдирдош, кундузли бўлдим.
Сени деб сийлади Умм азиз Ватан,
Эъозли бўлдим мен, юлдузли бўлдим.

Ҳали бор олдинда ўтмаган бурчим,
Утайман кўзимда тирик турса нур.
Умримдаги барча фасллар учун
Ўзига бек халқим, Сенга ташаккур.

ИҚРОРГА ВАҚТ ЕТДИ

Ижод денгизимнинг масъуд
жўшқинин
Қўмсаб, дил бисотин очаётирман.
Олдда бекатларнинг туйиб
йўқлигин,

Нотугал машқларим сочаётирман.
Ўйласам, ҳаётга ўзни бағишлаб,
Бурчлар савалабди мисоли жала,
Маҳрам қаламимни тишимда тишлаб,
Яшабман ишларим гоҳ бут,
гоҳ чала!

Гоҳи хит қаламни бўлмас ўткирлаб,
Столимда қоғоз ётар заъфарон...
Шу туйғу савалаб, кўксимни тирнаб,
Гоҳи шом, гоҳ саҳар ўйларим
гирён.

Ҳордиқ билмас, толган дилни
парчалаб
Ҳислар мендан кутар оташдай
сўзлар.

Қалбимнинг тубида қолдими яхлаб,
Мен қўр бахш этмаган номсиз
юлдузлар...

Қанча таваллолар қилмай тақдирдан,
Сочилган умримдан бермас бир

йилин.

Лек афсус, надомат аччиқ заҳридан
Қашф этиб бўлмайди рўшнолик илмин.

Силқиб-силқиб қанча сув бермасин

ер,

Қудуқ ҳеч жаҳонда тўлиб тошарми?

Қалбим,

тафаккурим синчковлаб қазир —

Қаламимни қайноқ қўлим тутарми?

Мулки лак-лак дилни этмакман аён,

Биласиз, яшадим риёдан олис,

Шеърият кечирсин,

кечирсин шеърхон,

Замона зуғмидан бўлмадим холис.

Гоҳ товшим етмаса санаманг сукут,

Шояд тарк этмаса дийдаларни нур.

Шеърият санъати бўлмайди унут,

Божлиман элиму юртга бир умр.

Завқим, ҳайда мендан узлатни йироқ,

Емрилди гумроҳлик йиллар мақоли.

Очунда,

ҳар дилда парпирар чироқ,

Истиқлол нуридан ҳаёт сафоли...

Ажинлар из солган кенг пешонамни

Истиқбол ҳаётбахш қўли силасин,

Қатли ом йиллари ютган жигарлар —

Доғини тўртмоққа тоқат тиласин!

Йиллар,

нодир онлар,

севги,

ҳижроним,

Дилимни замзамлаб кетмаган учиб...

Бор бўлса бешми,

ўн мухлис шеърхоним,

Ёзмоқ—бахт қаламим учини

ўпиб...

ШАРҚНИНГ УЗИ ОНА БУЛГАН ҲАМИША

Москвада, Олий партия мактаби тинглов-
чилари билан бўлган учрашувда бир олимпи-
мизнинг маърузаларини тинглаб

Мен Сизга, ўқувчим,
На айтиб,

На-да кўрсатиб
Улгура олмадим Юртимни.
Асрлар гардини қалбим-ла сидириб
Узриму,
Узлигим, кўркимни,
Қадимнинг чақнатиб ўтини
Бу куннинг нурига тутмадим.
Бу умр абадий, дедиму
Қонимга пайвандлаб,
Яшаш боқий мулким, дея шошмадим.
Ёшликнинг журъати, жўшқинин
Абадий дедиму тошмадим...

Мана, ёш охирлаб кетаркан,
Неча не манзилга ён бериб ўтаркан,
Улгурмас бурчларим қийнайди,
Қолдиғи қалб чўғим етаркан,
Ёзмасам армоним битмайди.

Одамзот... яралиш...
Қоинот биттаю,
Ер узра
тузумлар,
тақдирлар бир эмас.
Тафаккур қудуғини қазимоқ

Бу тупроқ уйимиз,
Бу дарё нонимиз,
Бу офтоб жонимиз,
Ва лекин бу қаср,

Бу сарой фахримиз!

Лекин Самарқандни ер юзин Сайқали
этолган

Меъморга қилмадик сиз билан биз таъзим!
Нетай, тарих узоқ,

Қатлари кўпроқ,

Аждодлар қалбига кираолмадим...

Асрлар чанглари ён бериб ўтган,

Ноёб дил дурларин

Тера олмадим.

Қираолмадим...

Қачон шоирлар халқнинг

Закий қалбин тўкис этолмиш изҳор!..

Фуруримга шоҳид:

Жаҳон назари

Қамаштирган Хива,

Бухоролар бор!

Дуч келса адоват-янчиб беаёв,

Заковат, адолат,

. иймон, диёнат

Қудратин ўзига муқаддас ялов —

Билган Соҳибқирон Темур,

Саркардалар бор!

Жилд-жилд жавоҳирин диллардан тўкиб,

Ўтиб кетганларнинг

Руҳига таъзим!

Аммо, шу чоғ жону жаҳдимда чўкиб

Бир хижолат ётар инжитиб бағрим:

Хижолатни ювар фақат адолат!

—«Айтсам тилим куяр,

Айтмасам дилим»—

Бу сўз-на ўч,
на ғийбат,

йитмас ҳақиқат!

Сенга айтай ирфон сарвари Элим!

Биз қул бўлмаганмиз,

Муҳтарам, олим!

Таҳқирларга кўмманг тарихимизни!

Узр,

бугун дард-ла тинглаб ҳар сўзингизни

Сафроқа айланди томиримда қон.

Йиллар қат, қаърига фикрингиз қаданг,

Топасиз ўтларда ёнмагич дoston!

Шукур,

Шарқ шеърияти хазонсиз чаман,

Турфа гуллар яшнар атри гуркираб,

Назм бисотини дил-ла очаман

Ардоғу ҳайратдан бармоқлар титраб.

Уқийман, дийдамда севинч ёшларим,

Тубсиз хазинага кетаман шўнғиб,

Ва пок гўзалликдан қолиб ҳайратда

Мен ўтган йилларим ҳечдай кўриниб,

Виждоним сезаман дардли роҳатда!

Сиз дейсиз:

«Биз қуллар бўлганмиз,

Қул авлодимиз,

Ҳайвондек сотганлар,

Олганлар молдек!»

Бир нафас сайр этинг ўтмишга, олим!

О, юртдош,

Еппаси қул,

Мутеъ бўлсак,

Тах-тах китобларни ёзиб кетган ким?
Илм каъбасига эътиқод билан,
Икир- чикирлардан кирайлик холис:
Фикр- тафаккурнинг тигини чархлаб
Орқангиздан борай қадамга олис!

Ҳазрат Навоидан сўранг сиз узр,
Дилингизни поклаб боғига киришг.
Даҳо, бир бўтам, деб қилса иноят
Бошингизни эгиб имдодда туринг!

Бобурнинг закosi Шарқдан йўл олиб
Ғарблилар қалбини иситмадимми?
Улугбек юлдузга сўнмас ўт солиб,
Жаҳоннинг ҳайратин забт этмадимми?

Буларни биласиз,
 Ғурур тан олса,
Ҳали ўй, қалбингиз етмаган жой кўп!
Бухоро,
 Самарқанд ақлигиз олса.
Ҳофизга қолмайсиз бунча лол бўлиб!
Мен унга қилмайман зарра бўлсин гаш,
Зеро, шаҳарларим кўчмагич қаср
Шерознинг дилпараст,
 Туркнинг париваш
Қизларини юртим мафтуну сеҳр —
Этиб олганидан халқимиз гўзал!
Қуёшимиз таҳқир доғин куйдирган,
Қулликмас,
 Заковат эш бўлиб азал,
Санъати ўлмасга ҳайкал қўйдирган!
Сизни Зебунисо дардидан воқиф,
Нодирабегимга этай ошкенэ!

Сиз номи шеър,
Шеъри қалбидан оқиб
Чиққан пок диллардан ўқинг чин вафо!
Ўзбек- ўзига бек!

деган унвонни
Яратганиниг ўзи қилган-ку ато!
Шаккоклик бўлмасми, бу суюк номни
Қуллар деб таҳқирлаш!

Хатодур, хато!

Бошга тож,
дийдалар узра нур билиб,
Дилда ардоғлаймиз маҳр — ғурурни,
Тарих шоҳид:

Неча замон,

асрлар,

Не кўзлардан асраб

қолдик сурурни...

Сиз «авом»,

«мутеъ»,

«қул» деган сўзларнинг

Илднзига уринг виждондан теша.

Билинг:

Комил,

Фозил

Башар юлдузларига

Шарқнинг ўзи ОНА бўлган ҳамиша!

СЕНИ КУЙЛАЙМАН, ҲАЁТ

Яшаш азиз ҳисси танда кезганда,
Умр кўпи кечиб, армон дилни эзганда,
Ҳатто ўзни хаста, заиф сезганда,
Оғир, бенаф ўйдан юрак безганда
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар саҳфанг ўқилгич янги бир китоб,
Ўтмишми, эртами туғилар ҳар боб —
Яшаш ва ёзишга қилганда хитоб,
Сукут хижолатин енгмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Ҳар фасл бир ажиб тароват тўкса,
Тўкин куз ҳосили шоҳларни букса,
Янги ризқ-ёмғир, қор тоғларга чўкса,
Баҳор гулин кўзга суртмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сен ўзинг кун сари ўсган фарзандим,
Гоҳ чақноқ шодлигим, гоҳ аччиқ зардим.
Меҳнат зафарларим, бешифо дардим,
Дўстандани меҳр — мактуб кутмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Сенинг ўзинг ширин ва тансиқ тухфа,
Ҳар умр бахт, шонини йўғурар супра,
Йўғурмоқ минг таҳлит ва минг бир турфа:

Бу мактабни қайта ўтмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

Куйлайман, куйламоқ кун сари мушкул,
Мен сенман, сен менинг борлигим буткул.
Елкамга юк ортиб, қўлимдан тутгил,
Бу бахтни назмга тўкмоқ азмида
Сени куйлайман, ҳаёт!

ОҲ, ИЖОД, ДАРДГИНАМ

Оҳ, ижод, дардгинам!
Сен менинг оромим рақиби —
Уйқусиз тунларим ёритган шамчироғ!
Муқаддас танҳолик ҳабиби,
Гоҳ чорлаб, гоҳ дейман «кет йироғ!»

Эй, менинг умримнинг эгови,
Эй, қалбим дардига бир малҳам,
Мен уйқу истайман,
Шеър дови бўласан!
Кетмайсан қувсам ҳам!

Қаламни ташлайман, сўндириб мен чироғ,
Фикрдан ёрилгич бошимни кўрпага ўрайман.
Уйларим, чулдироқ қушларим, кетингиз,
Сизда-ку бор қанот?
Мен ухлай, менга ҳам насибдир
ухламоқ?

Йўқ!

Юрак бош билан қилар жанг,
Уртада қон юрар тинмайин-ўт оқин
Фикрлар лашкари ҳолимни этар танг,
Чарчайман, ахир мен гар шоир, бир хотин,
Ақалли уйқунинг амрига кирайин!
Йўқ! Қонда шу аёл қудрати
Денгизнинг тўлқини сингари
Уйқуни отади бедорлик соҳили тошига

Ва мени етаклар қоғозим қошига,
Мен эсам кўзимни очмайин,
Мадорсиз қўл билан ёқаман чироғим;
Итқитган қаламни ахтариб топмайин,
Шивирлаб айтаман илҳомнинг тавобин!

Оҳ, ижод алами!
Тун бўйи шу зайил
Сен билан гоҳ тотув,
Гоҳ рақиб,
Яна мук тушаман назмнинг машқига
Ва лекин энг синчков мунаққид —
Эрта бор!

Ҳар мисра тушади яна дил шафқатсиз дастига:
Мисрага далалар нафаси кирмаса,
Инсонлар юраги ловуллаб турмаса,
На давр, на меҳнат, на шодлик, замона қаламни
сурмаса,
Бир пулдир меҳнату дарду шеър, тун умри...

Уқийман ёзганим,—
Уйлаб ҳам турмайин, йиртаман парчалаб!

Бахт йўқлаб:
Оҳ, ижод
Агар қалб дардидан таваллуд бўлолсанг,
Сенга дуч ҳар юрак торини тополсанг,
Шеър бўлиб эл ичра юраман ярақлаб,
Уйқудан ҳусн олган аёлдан ўктамроқ.

О, ижод алами, дардлари,
Сен тушдай қоласан тун ичра.
Мен эсам ўзимни сезаман тонгдан ҳам гўзалроқ!
У чоқда мен шеърман!
Шеър эса меҳнатим, шуҳратим, тақдирим ва
чеҳрам.

ҲАРОРАТ

Ҳарорат не ўзи?
Ҳарорат, ҳарорат,
Бир жаҳон оғушда сезасан ўзингни.
Тупроғнинг кўксини тутади ажиб куй, малоҳат,
Минг баҳор жамоли тиндирар кўзингни!
Ҳарорат не ўзи?
Ҳарорат, Ҳарорат!
Ё меҳр маст этган кўзларнинг боқиши,
Кўксингни тоғ этган самимий мулоқот?
Минг дилда бир тонгнинг нурларин оқиши?
Ҳарорат! Минг йиллар тах-тахни тўлдириб,
Безавол ётган ҳис эмасми ҳарорат?
Асрлар бўрони илдиз-ла суғуриб
Ололмай танг қолган кучмасми ҳарорат?
Ҳарорат, Ҳарорат!
Сен қуёш умрига тенгмисан,
Жисмингда минг авлод қалбининг чўғи бор.
Бир осмон юлдузни қамраган океандай
кенгмисан,
Ҳар эзгу инсонга порлаган зарранг бор?
Ҳарорат, Ҳарорат!
Мен сени сезаман қонимда
Кўрганда фарзанд, дўст, қардошнинг юзини,
Сезаман ўқиган ва уққан онимда
Нур йўлдай дилпараст шеърлардан шоирнинг
кўзини.
Уйдаи, куйдаи, ўрмонми ё саҳро,
Қўналғам кун кафти, ё музнинг чангали.

Учраган ҳар одам,

янграган ҳар садо

Чорлайди ҳаётнинг баҳрига қонгали,

Ҳарорат, бу сенми?

Танҳолик туйғусин,

Заифлик, худбинлик иллатин сеҳр этган?

Элни ёв босса ҳам, гўдаклар уйқусин

Ардоқлаб, тонггача ўқ ясаб, шеър битган —

Зарбдор куч сенмасми, ҳарорат, ҳарорат?

Кўраман:

тулпроғим кўксида қон томир сингари

Сахрога жон бериб оқади каналлар.

Нимадир қалбимни уйғотиб, баҳордан илгари

Қўзғатар вулқондай севинчбахш илҳомлар.

Хаёлдай ним шаффоф, фусункор ним оқшом,

Атрофда ўрмонми ё анжир, олма боғ,

Раққоса — руҳларни, завқларни этган ром,

Сеторми, қўбизми, цембалми ё рубоб —

Сўзлайди дилларга халқ дилин узатиб,

Маст этар оҳанглар сеҳрию камоли.

Тилин ҳам билмайсан,

Қўшиғи қонингни тезлатиб,

Борлиғинг иситар онанинг алласи мисоли.

Сен ўзни сезасан қудратга, кучга ёр.

Дўст уйи — ўз уйинг,

қўшиғи — ўз куйинг.

Қайғусин қиймалаб чекасан дард, озор,

Шодлиги нурларга тўлдиран дил уйинг.

Ҳарорат, бу сенми, муқаддас, ноёб ўт, ҳарорат?

Овозлар, оҳанглар, меҳмонлар, мезбонлар...

Ким солган бу эзгу одатлар чўғини дилларга?

Иўғириб бир ўтдан, ким қайси замонлар,

Сўнг, ширин яшанг, деб йўллаган элларга.

Ҳарорат!

Бугун ҳам висолдан яшнаимиз, яйраймиз,

Қўзларда,
Юраклар,
Қўзларда,
Қонларда сен олов,
Оловки, қуёшнинг умрига баробар!
Шу сабаб, эй дўстлар!
Қўзу қош сингари сизу биз,
Абадий елкадош,
Тақдирдош, биродар,—
Бош узра дўстлик деб аталган ҳарорат нур ялов.

ЙИЛЛАР

Кечанг ортга,
Эртанг олдинга тортар,
Қушлар барг узгандай умрингдан узиб,
Фикринг пармаласа ёрилар тошлар,
Лекин йиллар йўлин бўларми бузиб?

Йўқ,
Бузиб бўлмайди кетар йўлларни!
Бекаат қуриб ташла, гар қодир эсанг.
Қим бўлдинг?
Не қилдинг?
Тортниқ бўларли
Борми келурларга арзирлик туҳфанг?

Бир кимга бошпана,
Бир кимга кўприк,
Ё руҳни юксалтар бирон сўз айтдинг?
Кўз бўлолмадингми,
Бўлдингми киприк,
Ё бир аймоғингни ерга қаратдинг?..

...Сарҳисоб чөгимас,
Маслак бир талай.
Узун умр ато қилган толеим.
Жаҳонда ўқ товшин ўчганин билмай,
Дунёдан тинчгина кўз юмади ким?

Ҳамма чегарани суриб нарига
Битта минтақада яшар Ер,

фазо.

Сен кўрмаган элу юрт ҳар дардига
Тинглайсан дилингдан бир акс садо.

Ерда ҳаёт битта,
Аммо минг тақдир.
Барин кўтармоғи вожиб шу бир Ер.
Вожибдир чарақлаб турмоғи офтоб.

Ҳаёт кундан-кунга ширин,
Лек мушкул,
Сенинг кўзинг ўткир,
Замон ҳам шаффоф.

Билгинг,
Қилгинг зарур иш салмоғи зил,
Тортмоққа асаблар берармикан тоб?..

Гуркироқ ўсмамга қиш қор отганда,
Севган дафтар бирдан қолганда тугаб,
Яқин дўст қўққисдан кетганда жўнаб;
Қалбим,

Вужудимни қамраб изтироб
Нотавон ачиниш қучганда танни,
Билмабман:

Не экан гулни ардоқлаб —
Парвона капалак олиб кетгани?!

Билсам:
Кўп улушин бой бермиш умр:

Йиллар алдаб,
Нимлаб олиб кетибди.

Исёнкор,
Думбул руҳ ўрнига

Сабр,
Матонат,

Ишқ,
Меҳнат сўзин битибди...

УИЛАР...

Иилларми бу — шошиб, шоширган,
Улкан улуш орқада қолмиш.
Ё бой берган бахтим яширинган,
Иўллар мени шу кўйга солмиш?

Ё мен қучиб етмаган ҳаёт
Она каби эслатар бурчим,
Сероб қилмай битган бир булоқ
Қаби битди ё қалбда кучим?

Игна билан мен қазиб қудуқ,
Уша чашма — кўзин очаман.
Қор қилмаса қалбимдаги ўт,
Сочим ёқиб учқун сочаман.

Отам боши мисол оқ тоғдан,
Отқин сувдан юламан қудрат.
Бу кун каналга зор тупроқдан,
Ташналикни оламан пудрат.

Зангор кўкни бирдан сипқариб,
Ерни кунга тутаман кафтда.
Ойга фазо илмин сиғдириб,
Неварамдек оламан кифтга.

Халқ тақдирин бир жилғасидай
Ҳар инсондан тилайман баҳра.

Сув унутган қум заррасидай,
Умрим сочиб, ўкинмай қатра —

Ҳаво кесиб, чарчаган қушдай,
Қўниб, кўчиб, кезгум Ватаним
Ва меҳнатдан нақ ипакқуртдай
Тўхтамасман, тинмаса қалбим...

ЭМИШ...

Эмиш: шуҳрат ўраб кемтик қисматим,
Кўзлардан узоқда сирқираб оқар.
Қалбда қўрғошиндай ётиб ҳасратим,
Нигоҳим жаҳонга бахтиёр боқар.

Эмиш: ҳаёт менга аёл бахтидан
Тўлиқ косасини кўрмапти лойиқ.
Лекин қалбим тўккан шеър шуҳратидан
Бахтли аёл дермиш мени халойиқ...

Танда қўрғошин-ла юрганлар озми?

У жангчи танида, аёл дилида
Қарийб чорак аср зангламай ётар.
Бахтнинг минг жилосин берган элида,
Ҳар бир жон жаҳонга толе ёр боқар.

Лиммо-лим қисматга бўлмаганлар ёр,
Кемтиклик ҳасратин биларми дардин!
Қалбни безаб кетган ишқда зўр бахт бор,
Юрак унутарми олтин дамларин?

Аёл бахти!

Мендай аёл бахтига

Тақдир маликани кўрганми лойиқ?
Халқ меҳрида, ёрман эл шуҳратига,
Бахтли аёл деса ҳақли халойиқ...

УҚУВЧИМГА

Юрак ниҳол олов қўйнида
Ёнар, кулар, яшнарди шайдо.
Орзу, ҳиснинг соф ўйнида,
Илк шеърларим бўларди пайдо.

Шеъринг мурғак, лекин дилинг соз,
Нафасингда, дедингиз, ўт бор.
Ёниб куйлаш шоирликка хос,
Ўсгин, совиш билмагин зинҳор.

Бу оташни бағримдан олиб,
Водийларга, гулларга бердим.
Тўқувчини қўшиққа солиб,
Қўриқ ерлар бағрига кирдим.

Ишқ, ҳақиқат қудрати гўё
Менинг билан тебратди қалам.
Қўшиқларим билмай гаш, риё
Ошкор кулдим, ошкор чекдим ғам.

Дили шоир ҳассос бир элга
Фарзандлигим нақл этар бурчим.
Халқ қалбидай бир гўзал шеърга
Етармикан қачондир кучим...

• • •

Бахтиёр севгини куйларди созим,
Улим ханжарига тегдию синди.
Ҳижрон фарёдидай совуқ овозим,
Наҳот, лириканинг ёлқини тинди?

НЕ БАЛОГА ЭТДИНГ МУБТАЛО

Утди ойлар ғам билан оқиб,
Дил топмади зарра тасалло.
Фироқингда қолдим тутоқиб,
Не балэга этдинг мубтало!

Кўз очгани қўймайди алам,
Бошим қўйсам куйдирар болиш.
Юлатолмас китоб ва қалам,
Мисраларим кўтарар нолиш.

Наҳот шунча маъсум, шундай пок
Севишмоқда алам бор шунча?
Бардош бермас ирода, идрок,
Тамоман лол ақл, тушунча.

Тоғдай бор деб билган юрагим
Қуш бошича қолмади чоғи?
Ғамни енгарман деган сарим
Яна ортар алами, доғи.

Эриб кетмагандим севгингдан,
Бўлмаслик-чун бахтингдан жудо,
Бирга қолиш учун сен билан
Қуяману бўлмайман адо.

КЕЧИР, ҚОЛДИМ ҒАФЛАТДА

Сени бирдан жонсиз кўрдим,
Жоним чиқди менинг-да.
Эс-хушимдан ажраб турдим,
Туйғум кетди сенинг-ла.

Қошкн эди, мен бошингда
Турган бўлсам ўша дам.
Қирмасмидим мен қонингга,
Бермасмидим жонни ҳам.

Ажал деган бешафқатга
Қошки отсам ишқимни,
Тўлдирсам ҳам кўкни додга,
Сақласам мен бахтимни.

Қошки эди, сўнг қўлингда
Эркаланиб берсам жон.
Сўнгги нигоҳ сенда қолса,
Мен кўз юсам беармон...

Яшаш сенинг ҳаққинг дедим,
Кечир, қолдим ғафлатда.
Йўқ эди-ку бўлмоқ маҳрум
Бизнинг илк мунис аҳдда?

БАҲОР КЕЛДИ СЕНИ СҮРОҚЛАБ..

Салқин саҳроларда, бодом гулида,
Бинафша лабида, ерларда баҳор.
Қушларнинг парвози, елларнинг нози,
Баҳмал водийларда, қирларда баҳор...

Қанча севар эдинг, бағрим, баҳорни,
Ўрик гулларининг эдинг мафтуни.
Ҳар уйғонган куртак ҳаёт берган каби
Қўзларингга суртиб ўпардинг уни.

Мана қимматлигим, яна баҳор келиб,
Сени излаб юрди, кезди сарсари.
Қишнинг ёқасидан тутиб сўради сени,
Ул ҳам ёш тўкди-ю, чекилди нари.

Сени излар экан бўлиб шабода,
Сен юрган боғларни қидириб чиқди.
Езиб кўрсатай деб ҳусн-кўркини,
Яшил қирғоқларни қидириб чиқди.

Топмай, сабри тугаб бўрон бўлди-ю,
Жарликларга олиб кетди бошини.
Фарҳод тоғларидан дарагинг излаб,
Сойларга қулатди тоғнинг тошини.

Қирларга илк чиққан қўйчивонлардан
Қайда шоир, дея айлади сўроқ.
Барида сукунат, маъюслик кўриб,
Ҳориб-чарчаб келди, тоқатлари тоқ..

Сўнгра жило бўлиб кирди ётоғимга,
Ҳулкар ва Омоннинг ўпди юзидан.
Сингиб ёш куйдирган заъфар ёноғимга
Секин хабар берди мепга ўзидан.

Лекин ётоғимда сени тополмай,
Қолди бир нуқтага узоқ тикилиб.
Яна ел бўлдию кезиб сарсари,
Мендан сўрай кетди қалбимни тилиб:

«Қани мен келганда кулиб қаршилаб,
Қўшиғи мавжланиб бир дарё оққан?
«Бахтим борми» дея, яккаш сўроқлаб,
Мени шеърга ўраб суқланиб боққан?»

Урик гулларига тўнмайди нега,
Елда ҳилпиратиб жингала сочин?
Нега мен келтирган шўх нашидага
Пешвоз чиқмайди у ёзиб қулочин?

Қандай ишққа тўлиб боқарди тонгга,
Камол топтирарди кенг хаёлимни.
Унинг рангдор, жозиб қўшиғида
Мудом кўрар эдим ўз жамолимни.

Қани ўша куйчи, хаёлчан йигит?
Нечун кўзингда ёш, туриб қолдинг лол.
Нечун қора либос, сочларингда оқ,
Нечун бу кўкламда сен паришонҳол?»

Қандай жавоб айтай, лолдир тилларим,
Баридан тутдиму келдим қошингга.
У ҳам ғаминг билан кезди афтода,
Боқиб туrolмайин қабринг тошига.

Аламда тутоқиб дарахтга кўчди,
Куртакни уйғотиб сўйлади ғамнок.

Сенинг ёдинг билан елиб беқарор,
Гуллар гунчасини этди чок-чок.

Гулу райҳонларнинг таралди атри,
Самони қоплади майин бир қўшиқ-
Бу қўшиқ нақадар ошно, яқин,
Нақадар ҳаёгбахш, оташга тўлиқ.

Баҳорга бурканган сен севган элда,
Овозинг янгради жўшқин, забардаст-
Улмаган экансан, жоним, сен ҳаёт,
Мен ҳам ҳали сенсиз олмадим нафас.

Ҳижронинг қалбимда, созинг қўлимда,
Ҳаётни куйлайман, чекинар алам.
Тунлар тушимдасан, кундуз ёдимда,
Мен ҳаёт эканман, ҳаётсан сен ҳам!

СЕН ҚАЙДАСАН, ЮРАГИМ!

Қалб бұлганда йироқда
Ирода экан ожиз.
Дўстлар ҳам кўп атрофда,
Аmmo мен якка-ёлғиз...

Бирдан қалбим кексариб,
Қон ҳам қочди юзимдан.
Сен сирдошини ахтариб,
Хаёл кетар изингдан.

Қайга кетдинг, юрагим,
Битди бардош ва тоқат.
Сухбатингдир тилагим,
Дилда ҳасратим қат-қат.

Кўпдир айтажак сўзим,
Ўғитларингга зормен.
Инглайсан деб дўстларим
Таъна қилар. Нетай мен?

Совуш бермайди менга,
Еқиб кетганинг олов.
Нетай. етмайман сенга,
Ўртага ташланган ғоз.

Ишққа маскан юрагим,
Товиб бер деб қистайди.
Нима қилай, бераҳм —
Руҳим сени истайди.

ҚУРҒАНМИДИНГ ҚУЗЛАРИМДА ЕШ!

Соғинганда излаб бир нишон,
Қабринг томон олар эдим йўл.
• Келтирардинг менга бир замон,
Энди ҳар чоғ мен элтаман гул.

Келдим. Узоқ қолдим мен сокин,
Сенинг азиз бошингда ёлғиз,
Осмон тиниқ эди ва локин,
Парча булут етиб келиб тез,

Қўкда менинг бошимда туриб
Гўё юрагимдай қалқди у.
Қўзимдаги ёшимни кўриб
У ҳам тўкди ёшини дув-дув.

Биз йиғладик тепангда шу кун.
• Келдингми, деб кўтармадинг бош.
Айт-чи, сен-ла бахтиёр онлар.
Қўрганмидинг кўзимда бир ёш?

УРИҚ ГУЛЛАГАНДА

«Деразамнинг олдида бир туп
Урик оппоқ бўлиб гуллади...»
Гулни кўриб ишқпарасг қалбим,
Минг айтилган дарддан куйлади.

Севги қурғур бунча зўр экан,
Ҳижрон қўшар экан ҳарорат.
Ўлгудайин муштоқ бўлибман,—
Висолингга, йўқ чоғи тоқат.

Сени қўмсаб оқшом чоғида
Кириб келдим шу таниш уйга.
Биз бир чоқлар яшаган уйда
Тунаб қолдим хаёл-ла бирга.

Бунча иссиқ, бунча ҳам шинам,
Ёшлик кечган торгина шу жой.
Бунда яшар ажиб онлардан,
Ишқ-ла ўтган тунлардан чирой.

Ҳар бурчаги элитар ҳушим,
Нақадарлик ошно, яқин.
Худди тунда камолга етган
Қўшигингда чақнаган чақин.

Бунда ҳаёт — илҳом онлари
Қаламингдан тўкилган гавҳар.
Гул бўйини олганда шамол
Рашкка тўлиб тўнган у кўзлар.

Сен тугатгач, чанқоқлик билан
Уқиб мафтун бўлганим ҳаёт.
«Қалай» деган бўлиб термулган
Кўзларингнинг оташи ҳаёт.

Ҳали ҳаёт, такрор ўқиркан.
Завққа тўлиб яйраган кўксим.
Юзингдаги улуғвор, майин,
Бир жаҳонга арзир табассум.

Бари ҳаёт, муҳаббат каби,
Ҳамма ерда кўринар изинг.
Паррандалар нағма куйида,
Жаранглайди товушинг, сўзинг.

Мени ўраб олди ҳаяжон,
Яна ортди севгининг кучи.
Шарқ қизариб, чиқмоқда қуёш,
Олтинланди теракнинг учи.

Сен куйлаган ўрик шу кеча
Бурканди оқ — оппоқ чечакка.
Мен қадрдон хотира билан
Жўнаб кетдим уйимга якка.

СОҒИНГАНДА

Қанча бўлди кўрмаганимга,
Эй қалбимнинг дилбари, шоир!
Қанча бўлди бирга ўлтириб.
Сўзлашмадик дилларга доир.

Дил-чи, дилим унутиб бўлмас
Ишқ қўшиғи ёзилган китоб.
Хаёл хиёл чертиб ўтдими —
Топиб бер деб қилади хитоб.

Иккимизга маълум бир қудрат
Йиллар ўта сенга тортади.
Унутайин дейману, фақат
Дилда унинг ўти ортади.

Ҳам табиат, ҳам дўст, ҳам рақиб —
Барчасини қолдириб доғда,
Кўришсагу яна тирилса
Уша қотган бўса дудоғда.

Юрагимнинг шоҳи деб сени,
Майли, бу гал ўзим тиз чўксам.
Ҳузуригда бахтдан тебраниб,
Ишқ ва соғинч ёшини тўксам.

СЕНСИЗ

Мана, бир умрни яшадим сенсиз,
Қайтмас шодликларинг қайтишин кутиб.
Тобутинг бошида чўкканимда тиз,
Фарзандлар кўтарди қўлимдан тутиб.

Шундан бери тикман. Ҳар нега қалқон,
Бахтга, баҳорга ҳам, қишга, қайғуга,
Биров азасида йиғлайман қон-қон,
Тўйида яйрайман ўхшаб оҳуга.

Лекин қолганимда қалбим-ла танҳо,
Туйғулар зорига солганда қулоқ.
Ўзни заиф, чанқоқ сезганда гоҳо,
Аламдан бераман жавобсиз сўроқ:
Тирик экан нега ташлаб кетмадинг?

Мендан нафисроқнинг ҳуснига ошиқ,
Мендан ёниқроғи тортмади сани,
Эди нигоҳинга бор жаннат очиқ,
Сени мажнун этиб бир ер гўзали
Нега мени ташлаб кегавермадинг?

Тирик айрилишнинг доғи оғирмиш,
Хўрлик кемирармиш умрни чайнаб!
Бу — мудҳиш эговга берардим туриш,
Кетсанг ҳам менга жон туйғунгдан айшаб.

Билардим, қайдадир оласан нафас,
Мураккаб бу дунё сен-чун ҳам тирик.
Сенга ёт — ношудлик. тунд руҳлик. қафас,
Бугунги қадаминг кечадан йирик,
Нега, нега мени ташлаб кетмадинг?

Биламан, рашк мени этарди ҳалок,
Афзал кўрганингни қарғаб ўтардим.
Изингдан юрмасдим соядай ғамнок,
Лекни ишқ ҳаққи-ла мағрур кутардим.

Ҳаётда мен учун қолардинг тирик,
Қаламинг муждасин кутардим муштоқ...

* * *

Маъюс тақдирингга яшаб мен шерик,
Мушкул бўлаётир шодлик яратмоқ.
Нега тирик экан, ташлаб кетмадинг,
Ташлаб кетмасанг-да, бошлаб кетмадинг?!

ИЗЛАЙМАН...

Фикрлашдан бошу
Дил толганида,
Ишли онлар ўтиб, эл олганда дам,
Ўзим учун юлиб вақт олганимда.
Худди юрагимдай мунис бир ҳамдам
Енимда йўқ бўлса,
Уни излайман.

Баҳорга шошқинсам жаннат қилган дуч,
Сўйлашга талпинсам ўргатган куйга,
Жўшқин давраларга журъат берган куч
Буюк,
Боқийлиги фарқ этиб ўйга,
Қонимга суқ солса,
Уни излайман.

Бағримдан узганим — бағри-ла хурсанд,
Қонимни берганим — бахти-ла гулгун.
Хусни мендан кўҳлик,
Парвози баланд,
Меҳри бир жонимга солиб минг тўлқин —
Сигмайин жўш урса,
Уни излайман.

Кунлар қанча шодлик,
Қанча ношодлик,
Қанча иш,
Коҳишга этар рўбарў.

Жахонга сизмаган севинчга тордек
Келиб бир баҳамни қилганда орзу,
Тақдир тўсиқ бўлса.
Уни излайман.

Излайман!
Биламан, топмайман уни.
Зотан, ўзим уни қачон йўқотдим?

Фарзанд,
Набиралар туғилган куни,
Мен уни ҳар сафар Абадга топдим...

УРИҚЛАР ГУЛЛАР...

Шоир севган ўлка кўксида
Хушбўй баҳор кезиб юради.
Не боғ! Ҳатто қоя устида
Ўрик оппоқ бўлиб гуллади.

Жуда ҳам кўп гуллади ўрик,
Зеро, чўллар боғ бўлиб кетган.
Ҳамма ерда очилган қўриқ,
Юртин халқи гулистон этган.

Дўсту ёрлар жамулжам бу кун,
Азиз номинг меҳр нурида.
Минг бор узр,

бугун сен учун

Мен ўлтирдим тўйинг тўрида.

Бугун сенга тўлмиш етмиш ёш,
Ярми биздан қайларда кечди?
Ўттиз беш бор гул очиб қийғоч,
Ўттиз беш бор ўриклар пишди.

Орамизда сени мўйсафид
Кўрганларнинг билмам номини.
Куйлаб ишқни, тонгни муттасил
Менга қўйдинг умр шомини.

Мен шомлардан саҳарлар ясаб,
Ўттиз ёшли бўлиб юраман.

Ҳар баҳорга чиққанда қўмсаб,
Қайноқ қўлларингдан тутаман.

Ва юраман ёнингда ўктам.
Эл омонлик этар сени шод.
Сени кўрган ва кўрмаган ҳам
Бу муборак номинг қилар ёд.

Ва биласан кексармас умринг,
Дондай ёйиқ йиллар қатига.
Куйлай бериб ёшлик қўшиғин
Мангу қолдинг ёшлик фаслида.

Не-не гўзал ёшликлар келар,
Умри боқий ҳаёт йўлида.
Ушанда ҳам ўриклар гуллар,
Сен бўласан диллар тўрида.

ШАЛОЛА

Меҳнат берган олтин шодликдай,
Отилиб тошади шалола.
Шовқини илҳомдан ёрликдай,
Юракда кўтарар тарона.

Қайнайди ўзлигин йўқотиб,
Тўзитар осмонга кумуш чанг,
Қирғоққа тўлқиндан тош отиб,
Гўё у эрк учун қилар жанг.

Борлиқни тутади гулдурос,
Ҳаммани чулғайди эзгулик.
Қишдан муз олгандай ўч. қасос.
Ҳаётбахш куч бўлиб кезгудек.

Бу кучга танг қолиб офтоб,
Ташлайди камалак ёйини.
Қулайди шалола сершиғоб,
Ахтариб канолу сойини.

Югурар яшиндай, чақмоқдай,
Ахтарар жилға, сой, наҳрни.
Бахтиёр ёйилар қаймоқдай,
Топганда ташналаб бағрни.

Нақ шундай:
Умрни этиб боғ,
Оқасан куй-наҳрим, кўкракдан,
Фарзандим, шеъргиннам, бор тезроқ,
Макон қур энг тоза юракда...

ЎҒЛИМ, СИРА БЎЛМАЙДИ УРУШ

Тўлишарми ўлкада баҳор,
Қуёш кезар осмон кўксида.
Қалдирғочлар қанотми қоқар,
Ундан соя лаби устида.

Мана, ўғлим лаби устида
Қалдирғочнинг майин қаноти.
Успирним тоза кўксида,
Қунда ошар янги ҳис тоти.

Бўйи ошиб кетди бўйимдан.
Боса олар кўксига бошим.
Севгим қуриб берган уйимда
Ўсди менинг катта йўлдошим.

Юрак тўла шодлик, меҳр, бахт,
Унинг кўзларига боқаман.
Нигоҳидай тиниқ ва ёрқин
Орзу тўлқинида оқаман.

Орзулари қалбимга зийнат,
Ҳаётидир кўзим қораси.
Укинаман, баъзида фақат,
Ёнида йўқ унинг отаси.

Уруш! Номинг ўчсин жаҳонда,
Ҳамон битмас сен солган алам.
Сен туфайли кўп хонадонда
Ота номли буюк шодлик кам.

Юлдинг ота демак бахтини,
Жуда мурғак гўдақларимдан.
Яхши ҳам бор шундай Ватани,
Далда бўлди юракларимга.

Ота бўлиб солдим мен йўлга,
Она бўлиб меҳримга олдим.
Мана, юртга ўғил ўстирган
Бир давлатманд бой бўлиб қолдим.

Қанча ишонч. умид бахш этар,
Ҳам Ватанга, ҳам менга бу дил.
Қоя каби ёнимдан чиқиб,
Суян,— дейди, кифтимга дадил.

Мен онаман, менинг юрагим
Фарзандларим қувончига кон.
Дил орзиқар, баъзан тилагим
Ваҳималар ўраган замон.

Йўқ, урушнинг номи ҳам ўчмас
Менинг ўғлим керак ҳаётга.
Истамайман, унинг дудлари
Қўнсин лаби узра қанотга.

Бас, бас, эзгу оналар қалби,
Яшай олсин беҳавф, бахт билан
Меҳнатимиз, ғазаб, севгимиз
Тинчлик. дейди бутун халқ билан.

Қўкрак сути ва меҳнат билан
Биз жаҳонга берганмиз турмуш.
Она қалби оёққа турса,
Ўғлим, сира бўлмайди уруш!

ХОТИРА САТРАЛARI

Бари унутилар,
унутилар тўйлар,
Кўкда булутлардан гўё беланчак ясаб
Сени аллалаган севинчлар баъзан.

Мақсад йўлидаги заҳмат унутилар,
Ишонган кишингдан келган сотқинлик,
Ҳатто ўтган ёшлик,
Утган умр чиқар хотирдан.
Лекин севги унутилмас,
Унутилмас ўлим,
Унутилмас уйнинг вайрон бўлгани —
Қолар дилда доғдай мангу сирқираб!
Унутилмас сени вайроналикдан,
Тақдирнинг зарбидан, ҳайроналикдан.
Меҳрибон бир қўлнинг суяб олгани,
Нақ висол дамидай қолар ярқираб.

Унутилмас дардни эслаш ҳам оғир:
Тошкент кўчасидан судралдим у кун,
Мудҳиш манзарадан оғриб нигоҳим.
Қулаган уйлардай парчаланди дил,
Қонимни тезлатди яширган оҳим.
Ҳар ёқда фарёддан оғир бир сукут,
Оёғингдан чиққан сотқин бир муштдан —
Кечаги осойиш ҳаёт тўкилмиш.
Севинч, орзуларга,
Ишқ, ташвишларга,

Нуқсонга ва шонга —
Хуллас, инсонга
Паноҳ чок-чокидан шу тонг сўжилмиш.

Машъум гулдурашни эшитаман гўё,
Гўё ер остидан улкан мусибат
Чиқиб тортгудай бор жонли оёғин.
Тинглайман: кийикдай сергак оналарнинг,
Ранги-қути ўчиб ота бағрига
Биқинган гўдакларнинг унсиз сўроғин.

Сергак сукунатдан мен гаранг ва лол,
Қон уришим исён,

Нафасим фарёд.

Назарим кезувчи аланга бўлиб
Ийглаб, сузиб юрар вайроналикда.
Меним кўҳна,

беҳад қадрдон шаҳрим,
Аждод, авлодимга дахлсиз маҳрим
Фарзандлари қолди ҳайроналикда.

Унутилмас ҳеч вақт вайроналикдан,
Сени гирдоблаган ҳайроналикдан
Меҳрибон бир қўлнинг суяб олгани,
Сенинг музлаётган мажруҳ жонингга,
Ҳалокатда қолган руҳ, имоннингга
Қайта ҳаёт бериб офтоб солгани.
Шаҳрим кўчасида кезаман букун.
Тоғлардан тўкилган шалоладай тик,
Нурга тўлган уйлар сеҳрлар нигоҳ,

Севинчу аламга,

Меҳнат ва шонга,

Туғилиш. ўлимга,

Ишқу имонга

Ватан, бахт аталмиш нурли бир паноҳ,

У тонг, ер қаъридан чиққан фалокат

Уэра кўкдан тунда тушмади бу бахт!
Бошингга қор эмас, мусибат ёғса,
Суянчинг бўлмаса мушкул ростлаш

Бутун ўлка келди бизни суяшга,
Шаҳримизнинг очиқ эшикларидан.
Қуёшдай беминнат,
 Чақиндай тезкор,
Кўҳна шаҳримизда ҳеч қуламасга,
На йиллар, на селдан ҳеч нурамасга
Меҳрдан, сазоқат йўғирмасидан
Уйлар қурди Дўстлик номли Бинокор.

Давримиз кўзидай кўкка интилган
Юксак биоларнинг сон-саногини
Билмам, кўзга шуъла урар унга қарасам.
Тақдирига кириб тошкентликларнинг
Аҳил онланинг фарзандларидай
Саф-саф туришади елкадош, қардош
Садоқатда ичиб бир-бирига қасам.

Уйлар қўшиқ каби ёрқин,
 Хаёлдай баланд.
Сон минг деразадан сачраган нурни
Юлдуздай иламан ҳовучим куйиб,
Ҳали бунча дуру ёқут ва қаҳрабони,
На қизим, келиним, набираларга
Ипга тизмагандим бир шодлик туйиб.
Волга, Днепрдай,

 Вахшдай,

 Амудай

Янги кўчаларга ёгган юлдузлар аро
Худди эртактаги маликалардай
Мен кечиб ўтаман оқшом, тунлари.
Биламан, бу нурлар,

Бу тўкилган юлдуз,
Шу уйларда боқий ором,
Бахт кўзи.
Тошкентликлар энди қуёш ва дилдан
Ҳайкалга қуяжак ташаккур сўзин.

Тошкент кўчасида кезаман,
Қалбим.
Кўксим яйратади ажиб бир қудрат,
Метинлаб қўйилган элларнинг меҳри.
Бизга ва келажак тошкентликларга
Юлдузларни сочган буюк мунажжим
Дўстлик меъмори қилади зикрин.

ЭЙ ДИЛ!

Эй дил! Севинчингни шоҳ байтларга сол,
Бундай онлар ёниб куйламай бўлмас.
Дўстлар меҳмон бўлиб келди!

Бу висол

Гуллари сўлару, нурлари сўнмас.

Ҳамманинг кўзида юлдуздаги нур,
Диллардай чашмада сув ҳам жилвали.
Меҳмонун мезбонда бир ёрқин сурур,
Офтоб ерга тушди шодлик тергали.

Бутун Республика бўлиб бир оғуш
Тожик дўстларига қалбин очибди.
Кексаларда ғурур,

ёшлар кўнгли хуш,

Оҳулар кўзидан уйқу қочибди.

Қардошлик қўшиғин, висол шодлигин
Борми эзгулигин билмаган одам!
Бу — бағри бутунлик, дил ободлиги,
Дил ободлиги бу — беқиёс олам.

Беқиёс олам бу — тақдир бирлиги,
Тарих қатларида ётган ғазаллар.
Эллар заковатин бу — тириклиги,
Бу — ёндош из солиб келган азаллар.

Уша азаллардан умид қўр ташиб,
Дилларни ёритди бўлиб шамчироқ.

Тилаклар, умидлар тақдир туташиб,
Бир-биримиздан ҳеч чоғ кетмадик йироқ.
Ҳар ўзбек дилида, қутли уйида
Бугун шу қардошлик байрам висоли.
Сизни халқ кутмоқда:

Чашма бўйида

Баҳра кутган ташна жайрон мисоли.

Ҳеч чоғ қулф билмаган дарбозамиздай
Ҳар шаҳар, ҳар қишлоқ қучоғи очиқ.
Меҳрлар дилларнинг дурдонасидай
Сиз кирар қалбларга беўлчов сочиқ.

Сиз юрар йўлларга тўшадик гуллар,
Гуллар узра юринг,
Сўлсалар сўлсин!
Дўстлик қуйилмаси бўлсин туйғулар,
Меҳр-садоқатнинг ўти сўнмасин.

БАХШИШ

(Йўл дафтаридан)

Йўқсил келинчакнинг тўкис уйдаёй,
Омонат ҳашамдан ҳоргандай шаҳар,
Уйга сиғмай чиққан тўқлиқ бўйидан,
Тўқ дуд-ҳидга тўлиб киради саҳар...

Ва сен бахшиш дейсан, йигит! Ҳол мушкул,
Вужудим жунжикар нақ носоз бир тор.
Кўзларинг кўзгуси, мунгинг ўзи тил,
Англайман: бахшишда не умид, не зор.

Карвон орқасидан чопган бўтанинг
Бўйин қўнғироғи эмасми бахшиш?
Сирқиратиб, мағрур филдай вланинг
Муқаддас ҳиссига бермасми қоҳиш?

Хурмо танидай қўнғир мускул ва ўтдан
Яралган кучсан гоҳ, матонатсиз гоҳ.
Йўқликдай қўполлик, бир тубанликда,
Чашмадай мусаффо сендаги нигоҳ.

Океан зангорлиги кўзим ўйгандай,
Бўм-бўш кўзкосамда мисдай қиёфанг.
Томчиб кучин берган каучук дарахтдай,
Умид йўқотишдан қуриган силланг.

Назаримда сен-чун — океан кафтида
Юртинг — кўрмоқ бору емоқ йўқ — жаннат.
Оёқ, қўл зор нигоҳ ҳароратидан
Ўстиргансан унда минг бир хил неъмат.

Гулни кўриб ҳатто бехониш қушдан,
Ҳар сояга жойлаб ишрат ва ором,
Боғларни безатиб энг ажиб тушдай.
Ўзинг чиқиндидай юрасан беном...

Нечун, бу жафокаш қадим тупроқда
Сендан бошқа ҳамма жонли, муқаддас?
Нечун ғамдай сокин бахшиш нидонгдан,
Изингдан фарёд деб қилич, тиф ўсмас?

Чойингдай тим қора йирик кўзларинг
Боқиши тиланчмас, мутеликмас, ўқ!
Наҳот, сен топинган минг бир тангрининг
Содиқ бандалардан ҳеч хабарн йўқ?

Бахшиш... қалбинг, кўзинг-қўлингдай чўзиқ,
Тақдирми, севгими, нонми, илтижо?
Таҳқирлаб чақа, нон қилмайман тортиқ,
Қалбимни тутаман меҳрим қилиб жо...

Кечир, қандай қилиб мен дардинг олай,
Ҳаётда бахт бу. деб тутқазмоқ маҳол.
Ер, қуёш, орзунгда толе бир талай,
Элингда жавобин топар бу савол!..

ҚҰШИҚ

Мусаввир Чингиз Аҳмаровга

Гўзаллик ҳақида шеър ёзиш мушкул,
Буюклик фикрингни қилганида лол.
Иккиси олдига рост келсанг буткул,
Ташбеҳга мазмунни жуфтлаш ҳам маҳол.

Гўзаллик олдида лол қолганим кўп.
Бўёқлардан ҳайрон, туйғулардан маст,
Иккиси бир йўла сеҳрида тутиб,
Энтиктирган дамда шеър ёзиб бўлмас.

Неча жазм этганман назм тизгали
Ҳайрат бўронлари савалаган дам,
Қўймади ёзмоққа журъат қилгали,
Сиздаги маҳоват, ёниқ мўйқалам!..

Бугун ҳам қўшиққа сололмай ҳалакман,
Афтидан жодули сиз қайда, мен қайда?
Заковат сеҳридан бир масту аластман,
Туйғусиз тош дил ҳам кайф топар бу майдан!

Табиат сабоғин бахш этган чоғ сизга
Билдими, сўнг ўзи ёнишин бир рашкда?
Лоқайдлик, дағаллик суқулса гоҳ бизга,
Маҳв этар сиз чизган бир жайрон қарашда.

Сиздаги қалб кўзи,
мўйқалам тиф учи,

Асрлар тубига киради журъатли.
Тафаккур, тасаввур аталмиш чўғ кучи
Тирилтар тангри ҳам унутган суратни!
Қарайман:
Мардум, шоҳ сиймосин рамзига:
Шоҳ, хоқон ҳар замон, маконда бир тоиф:
Диллардан эзгулик, кўзлардан интиқом боққанда
Сойларга қулаган тошсимон у ғойиб!

Аждод-ла висолдан кўкларга етар бош:

Бу — меъмор,

бу — шоир,

бу фаллоҳ —

Улмаслик қасрига

Тирноқ-ла гул ўйиб, сўнг унут бу — наққош!

Бу — на бахт, на имдод, таъмада чўзмаган қўлини

Беш аср йўл ўтган жинсимга қарайман:

Шафтоли ёноқда қотган ёш дўлини,

Қайноқ бир сукутда меҳрли киприк-ла тарайман.

Тақдирга тик боққан нигоҳдан ногоҳон оқар мунг,

Мунг эмас, топталган туйғулар қасоскор қўшиғи!

Ё раббий! Таназзул асрлар уйқуда ётган сўнг

Куйдирар иболи кўзларнинг қоп-қора ўг чўғи!

Бу гулрў — на бека, малика! Бир эрксиз канизак,

Гарчанд зар ва нурдан тўпитган пешонабоғ бошда.

Бир тунлик ҳирсият қурбони! Тақдирдан нафрат-ла

кулгандек

Ярқирар бокира бир поклик чимнрилган ҳар қошда.

Хижилдан сўз топмай маҳорат ва санъат нақлига

Куйлолмай муносиб ва жозиб жарангли бир найда.

Бундай ранг, бундай зид туйғулар жангини ақлга

Сигдириб, баёнга саллоҳлик қайдаю биз қайда?

Ҳар ерда қалбингиз ранг бўлиб сочилмиш:

Муҳаббат ва ғурбат, садоқат, адоват

Достони бўлиб гоҳ
Саройлар девори, пештоқдан,
Зарварақ, суратдан,
Гоҳи тонг, гоҳ шафақ сингари боқади ярқираб.

Ўзбекнинг ўтмиши,
Бугунги инсоннинг шуҳрати жаҳонни тутмиши,
Сиздаги заковат кучидан
Ёмғирдан сўнг чиққан офтобдай очилмиш,
Қўшиққа айланмиш сеҳргар мўйқалам ном найда.

Сиз эса яшайсиз, бу камёб шуҳратга бериб чап,
Меҳнатга бахшида умрнинг ҳар дамин
Ижод-ла эркалаб,
Заҳматдан бахтиёр!
Қаноат, мағрурлик қайдаю
Санъатга фидолик,
фарзандлик қайда?

Санъатнинг қиммати ўлчанмас олтину дур билан.
У мангу — диллардан жой олса бахш этган байрамда,
Тасанно, маҳлиё, ташаккур сўзларин ёзишга нур
билан

О, суюк мусаввир —
Биздаин камина мухлисида куч қайда,
Сиз қайда?!

ҚУҚЧАТОВ

(Қозоғистон хотиралари)

Қўкчатов тавсифин қозоқдан сўранг,
Менинг қалбим кўчиб, қамашди кўзим,
Нур макри, сув акси, ишқдай мовий ранг —
Табиат қулига айландим шу зум.

Бу ҳам кам, юракка чанг солиб ошкор,
Бу ер гўзаллигин чиқди шоири.
«Кўзгу керак бўлса Ойнакўлни ол,
Бунда сен кўрмаган ҳуснинг бор»,— деди.

Шу Ойнакўлнингнинг тоши бўлай мен.
«Раққоса Қайин»лар ичра йўқолай.
Этақдан, киприкдан, сочдан торт, кейин
Мен ўтли сеҳрингни қўшиққа солай!

Бу ернинг тоғидан замонга боққан
Менинг икки кўзим нақ бир жуфт жайрон.
Меҳрим қайноқ елдай ёйилиб кетган —
Уфқни сиғдирсам, сиз бўлманг ҳайрон.

Ҳар сўқмоқ чорлайди қўшиқ йўлидай,
Энди қалб кўлдай тинч, қилмас замзама.
Арчаларнинг нурга чўзиқ қўлидай,
Ташна дил ҳар баргдан қилиб куй тамаъ —

Сахро қуёшидай ёнади лов-лов,
Сўзлар алангада қолар пишгали,

Мен боқиб тураман тийрак, беаёв
Ўтдан омон чиқиб дилга тушгали.

Бунда ҳар дил боқар бургут сиёқли,
Тоғдай арслонтўшу булоқдай тиниқ.
Сукути вулқондай олов қаҳқаҳли,
Куйи тубсиз ором, илк ишқдай ёниқ.

Ҳўплам қимизингнинг жаннатдай кайфи
Минг битта баҳорни ёдимга солди.
Қай қиёқ, лолангнинг силади кафти,
Манглайдан умримнинг изи йўқолди.

Оппоқ «қиз ўтов»инг дилгинамга хуш,
Дўмбиранг онамдай ширин аллалар.
Танги дўст, машинанг бир кун кетсини бўш,
Ё у кўлга ташла — юрсин парилар.

Олиб кетма, яшил жаннат қўйнидан,
Олий дастурхонга минг қатла узур.
Сахийлик шоҳисан, бу бокира ер
Мунис нафасидан олайлик ҳузур.

Мезбон оқинимиз тоғдай турар тик,
Қийиқ кўзларида майин қатъият.
— Мушоира кутар овулда! Кетдик,—
Шеърятга шеърхон ҳокимдир фақат.

Дил ташлаб, дил олиб мен тушдим йўлга,
Бургут сиёқлида тиниқ ашк қолди.
Қалбим нигоҳлари етмаган куйга,
Юрагимни тирнаб ажиб рашк қолди...

БУЛУТ УИНИ

Мен булутни севмаганман,
Қолмаганман тўрида.
Ҳеч ажабмас озсам диндан
Қозоқ Эшик кўлида.

Паға булут изларини
Ушлаб кўрмагандим ҳеч.
Бунда қолсам юзларимни
Ювар эмиш тонг ва кеч.

Ҳарир рўмол бўлиб майин,
Уралармиш бўйнимга.
Тутқазармиш само найин,
Ел қанотин куйимга.

Қуёш нурин ҳовучида,
Ичирармиш чанқасам.
Кийгизармиш камалакдан
Камзул тикиб беқасам...

Мен боқаман ёрқин, кибор,
Булут кезар сарсарак.
У гоҳ туғён қилган хаёл,
Гоҳ ел чуватган ипак.

Кўз олдимда, атрофимда
Кезар тўсиб ер ҳуснин.
Лабларимда, пешонамда
Сезаман муз нафасин.

БАЛХАШ ОҚШОМИ

(Устоз Миртемир оға хотирасига)

Меҳмон кутиб ҳорган куни, тиниб ишчи Балхашнинг,
Қўнмоқда ерга оқшом.
Юрагимга навбатини бериб ёниш-балқишнинг,
Уфққа ётди офтоб.

Қуёш, биздан гўзалликни ўйладингки, яширдинг,
Кечир, бу ўй беҳуда.
Куни бўйи бу ерликлар берган қўшиқ меҳрининг
Кучи дилда биюда.

Гўдак, рақиб, тоғ ухласин, ким ухлар шоир элда
Юрса бунда илҳоми.
Сахий кундуз тортиғиман, балиқчингдай соҳилда,
Тувғон Балхаш оқшоми!

Сувинг эрик сариғмойдай ё Темиртов пўлати,
Ўркач-ўркач тўлқинлар.
Ҳар балиқчи ёққан гулхан оқин ўтовн каби
Мену балиқни чорлар.

Шеър туғилиш они мисол ҳуркмасин дея қармоқ,
Ардоқли чўкаман тиз.
«Балиқ ҳали кўлда сузар, буни ичатур, қўноқ!»
Балиқчи тутар қимиз.

«Бу гал тўрга тушган сенга, бахтингдан кўр, бойбека!»
Мен шодман мисли гўдак.
Ойли тўлқин гўё балиқ, ортидан дил энтикар,

Мен шодман мисли гўдак.

Балиқчи, мен — икки жуфт кўз кўлдан узмаймиз
нигоҳ,

Ой сувда нурли сўқмоқ.

— «Бахтинг адим экан»,— дейди қармоқни тортиб
қозоқ.—

«Улжанг улкан, ол қўноқ!»

Ийя, қардош, бахтим гўзал, ўзбек элатим сиёқ,

Улкам ҳар нарсага бой.

Бойвуччангни бошлаб бориб, бизларга ҳам бўл қўноқ,

Ҳадя қилай сенга той...

Икки қўллаб берар балиқ — нақ уч ойли қўзидай,

Мунгли боқар жонталаб.

Тўлғонади, тангаларда ой сочилган юлдуздай.

Шўр ел эсар тик қараб.

Ижозат бер! яшаб юрсин ҳаёт кўлига ташлай,

Қўшиқ севар озодлик.

Ишқли қизнинг табассуми йигит қалбга синггандай,

Тўлқинга шўнғир балиқ.

Балиқ қолсин, тангасидай ярқираган толени

Қетаман юртга олиб,

Нур сўқмоқда кўрсанг бехос юлдуз танли балиқни

Тутма сен қармоқ солиб.

«Жақси, ташла, бизнинг юртдан ҳар тун сенга айтсин

куй,

Ой-мактубдан ўқиб юр!..»

Меҳнат, ҳаёт, дўстлик мадҳин ўқимоқ-чун оқшом,

тун,

Бедор ўтай бир умр...

ШОИР УИИДА

(*Самад Вурғун хотирасига*)

I. Учрашув

Тонгдан хаёлимни ажиб руҳ безар,
Ясан-тусандаман бир ҳаяжонда.
Ҳазар тўлқинимас, бир тўфон кезар
Ҳам шодлик, ҳам эфсун қамраган жонда.

Бугун бутун ўлка Вурғунга меҳмон,
Мен ҳам.
Қалб тўфонин босмоққа йўқ куч.
Мен бу зналарда юрмоғим маҳол,
О, юрак!
Ҳаётда бир бўлса ҳам уч!

Уч!
мармар зналар сонуқ кўксиди
Ловуллаб чақнайди у тирик излар.
Наҳот юрмоқдамиз излар устида
Соғинган, гуноҳкор дўстлари — бизлар?

Уч, менинг юрагим, жисмим олиб уч,
Пиллапояларга босмайин қадам.
Юксак бу аршдаги мангуликни қуч,
Садоқатинг кўрсан бу муқаддас дам!

О, мармр зналар,
Тилсиз шоҳидлар!
Шоир юрагида кўчкилар кучиб,
Илҳом қанотида бургутдай учиб
Гоҳ ҳорғин, гоҳ чақин бўлиб ўтгандир?

Мафтунлар,
Мухлислар,
Интиқ шогирдлар,
Шаъни, қуйи тенгдош не-не шоирлар
Бу пок остонада мендек кутгандир?

Ҳеч кимни куттирмай чорлаган шоир,
Бутун Озарбайжон тупроғи бўлиб.
Қир, юрак, гар эсанг учинга қодир
Мезбон кутиб қолди, меҳрга тўлиб...

Ё раб!
Ҳамма, ҳар не бунда эгасига зор!
Рафиқа, фарзандлар, қалами, сози...
Бизнинг қулоқларда ёниқ, фусункор
Тирик нафаси-ю, ўчмас овози...

Қалб!
Азиз изларнинг устидан эмас,
Эргашиб қирғишда менга бердинг куч,
Энди ёлсам дамим севинчидан уч!

II. Бир дона папирос...

Мен папиросни севган, чеккан эмасман,
Илк бор папиросни билдим муқаддас.
Маҳбубга оташин бера билмасдан
Қолган юрак каби бежону бесас.

Кўзларга кўринмай, тутаб тугамай,
Сени кутиб, ёниб куттибди гўё.
Агар бўлса ичилмайин қолган май
Қуриб йўқоларди мисоли рўё.

Бор вужудни жаннат ўтида ёққан
Ижоднинг муқаддас, мунис макони —

Столинг устида ятим, заъфарон
Бир папирос қолмиш!
Эй, Шеър хоқони,
Сен қанча юракни забт этдинг бежанг,
Қай куч сени этди хумордан маҳрум?
Сендай алп қудратнинг ҳолин этиб танг
Кекса ҳасадига этдими маҳқум?

Бир дона папирос қолмиш чекилмай,
Сенинг лабларингнинг оромига зор.
О, қанча қўшиқлар қолди битилмай,
Бизнинг дилда янги очолмай гулзор.

Бир дона папирос қолди чекилмай,
Қанча чекилганин билмасдинг ўзинг.
Бир тасалли:
Мангу саргайиш билмай
Ҳар дилда минг бэҳор очиб ҳар сўзинг,
Жисмида она-юрт қўшиғин олиб,
Сен кезмаган жаҳон кезиб юрибди.

Бир дона папирос ёнолмай қолиб,
Номинг қуёш яеглиғ порлаб турибди.

ВОДИЛ ЮЛДУЗЛАРИ

Ҳиндистонлик шоир келди Водилга...
Сойда шарқирар тун,
Барг-ла ўйнар тун,
Йўлин, кўзин тўсиб:
«қол,— деб,— шу ерда»,
Қуюқ тун ороми қамради бутун.

Сўнмас тўп чақмоқ
Сингари чақноқ
Боқди юлдузлар...
Рашкдайн ёнди,
Дилдай ўт олди
Меҳмонда кўзлар...

Уйқу дорисини ютмади.
Бедор.
Тун товушидан сўрди
манзара, куй, ранг
Қорли, қорсиз тоғлар,
минг йиллик чинор,
Терак, ўрикларда илоҳий жаранг.
Уфққа асир,
Тўнар серсеҳр
Меҳмонда кўзлар .
Учқун сузгандай
Гулхан гўзгандай,
Ёғди юлдузлар...
Сайёр ел чайқабми, тун бўлиб даво,
Гўдакдай ухлади, уйғонди меҳмон.

Ер зилол, тонг зумрад, шуъла ранг ҳаво...
Оқар меҳнат, шодлик кундузи томон.—
Кекса, бола, ёш
Қалбида қуёш,
Бугдой ранг юзлаб...
Айтмоқ бўлиб сўз,
Меҳмон ташна кўз
Таржимон излар..

Гўё шаҳар кезар қишлоқ оралаб,
Ажиб тараққиёт ярашиқ ўтроқ.
Меҳнаткаш ўғлини парафлаб шундан
Улмас ҳайкал қўйди миннатдор қишлоқ.
Зафарга чорлаб,
Қўксида порлаб
Чақнайди юлдуз...
«Ер, меҳнатга мадҳ,
Қўшиқ бўлган бахт!»

Дер меҳмонда кўз...
Қалб қуш каби учар далалар томон,
Қанча қаёр, жон ухлар...
Унар нон, номус
Ҳар қарич тупроқда!..

Кундузги жаҳон:
Ғўза, деҳқон, суръат — нақ қайноқ оғуш
Қучди меҳмонни,
Қўйди қант-нонни,
Чой тутди қизлар...
Ҳар қиз кўзида,
Саҳар кезида
Ёлган юлдузлар!..
«Шу битта колхозми, бир иқлим водий?
Ҳамма ёғи ғўза, этаги дарахт.
Лекин қайга кегди, одам авлоди,—
Меҳмон ҳайрон:— Деҳқон ишлайди қай вақт?»

Чол далаьидан,
Нақ бобосидан
Кўз олман сўзлар...
Меҳмон завқ тўлиб,
Дил қулоқ бўлиб,
Тинглайди кўзлар..
— Бу ерми? Бир нагоҳ овлардай майдон.
Икки минг гектар бэр пахтазор ўзи.
Уй-жой,
 боғ, бугдойзор, чорвага яйлов...
Бир иқлим деднигиз, хуллас, колхозни,—

Лиқ тўлган шийпон,
Ездан юз алвон
Йигитлар, қизлар,
Бири очар баҳс,
Бири тушар раҳс
Чизиб ўт излар.

Далага ёйилди бугунги деҳқон,
Машина ва тупроқ кирди измига. -
Офтоб кезиб кекса қонида, меҳмон
Эргашди миробнинг тезкор изига.
Гоҳ жарга тушар,
Гоҳ салчиб жўшар
Сув мисли шўх қиз,
Дилга ўт ташлаб,
Ўз йўлин хушлаб
Оқар рашкли, тез...

Миробга сув бакор. Меҳмон олди дам.
Бошда ёнар гуж-гуж юллуздай олча...
Қизлар хайр-хўшга келишиб оқшом,
Меҳмонга тутдилар шоҳи рўмолча:
Ҳар тўрт уфққа
Нозикдан уқа

Тикибди тўрт қиз,
Меҳмон дер:
 кўкда,
Кўзда,
 кўкракда
Тухфада юлдуз.
Меҳмон жўнаб кетди шу тун Водилдан
Гўё сойларда кун, барғни ювар кун,
Йўлларига тўшаб ойнинг нуридан,
Оқ йўл тилар қишлоқ,
 либоси оқ тун.
Сўнмас тўп чақмоқ;
Сингари яшноқ
Гул силтар қизлар.
Меҳмон кўзидай,
Дўстлик сўзидай
Чақнар юлдузлар...

Водил

СУРОҚЛАЙДИ ШОИРНИ ШЕЪРИМ...

Янги туғилган соғ лабида яйраб,
Табиатга уйғун ўлгирамиз хуш.
Биздан минг тош юксак тоғлари ўраб,
Мени қучган борлиқ, гўё фаромуш.

Ўйларим кезади Шоҳимардонда...

Ҳозир:

бир қучоғ гул, дилда эҳтиром,
Қўтарилдим шоир ухлоқ юксакка,
Устоз руҳга шеърим, қалам ва илҳом,
Шаънимла бош эгиб турдим мен
якка.

Мен якка.

Шоирдан ўзгаси унут...

Долғали асримиз шонли йилларин
Тўлқинида гўё оғир бир сукут.
Тингладим Ҳамзанинг тирик юрагин.

Барча шеърин бирдан ўқидим гўё,
Барча мусиқаси бирдан этди маст.
Туман, чанг, гулдурак жала ва зиё
Қўйнида серташвиш боқди баланд-паст.

Назаримда: Ҳамза ниҳол теракдай,
Иродадай, ҳақдай, интилиш бўлиб,
Эгик қад, ночорга синмас тиргакдай

Юрар илҳом,
 кураш,
 ўйларга тўлиб...
Назаримда: ўйчан,
 тетик ўт нигоҳ
Шеър терар атрофдан
 солгали куйга,
Токи янги ҳаёт мисли офтоб,
Қўшиқ бўлиб кирсин ҳар фақир уйга.

Тугён чангалида сир Шоҳимардон...
Шоир юрар тоғлик чиройга шайдо.
Лекин чимирилган қош,
 кенг пешонадан
Боқар янги дунё:
 кураш,
 ўт, нидо!

Мақбарадан оғир, ғамгин чиқаман.
Атроф нур қўйнида, куй учар енгил,
Шоир орзусидай паст-баланд чаман,
Ҳамза шеъри каби шу ерли сулув
Тўп сайёҳга сўйлар қайғули дoston.

Тинглар узоқ-яқин:
 қай қўл,
 не оғу,
Нурнинг оқимига ташлади арқон...
Сўнг қиз сайёҳларни музейга бошлар.
Музейда: на қадчм мумёли жасад,
На сарой, тахт учун кесилган бошлар,
На қалқон бор,
 на бир шоҳона ясан.

Бунда: Ҳамза,
 Совет
 га Шоҳимардон.

Шоҳимардонга ҳам келсин маърифат,
Ҳаққилага яйрасин, илм олсин деҳқон
Қўшиқ жарангласин, гулласин санъат.

Ҳамза — қўшчиларнинг қизгин баҳсида,
Ҳужум гулханида нутқ сўзлар шод.
Дўстлари ёнида,

кураш постида,

Ҳамза қўшиқ тинлар, шеър қилар ижод...

Ажнабий сайёҳлар тинглаб ҳикоя,
Суратлардан ўқиб жанг тўла китоб:
Зулмат, хурофотдан эркин ҳимоя,
Узи

Осиё-чун буюк инқилоб...

Бунда Ҳамза!

Бунда Совет Шоҳимардони,

Ҳамзага фикрдош,

жангдош содиқ дўст,

Халқ ғазабин сели, нафрат бўронин

Қаърида ютилди фитна номли мушт.

Лекин тупроқсимон авлод ва авлод
Қалбида қолади нақ сўнмовчи ўч,
Мана бу эзгулик,

виждондай қурбон,

Аршидан қуламас Олой каби куч —

Ҳамза Ҳакимсодя!

Сулув овози,

Зилзиладан сўнгги ғулувдай тинди,

Гўё ҳамма дилдан фарёд парвози

Алам, сукут бўлиб хонага инди.

Гўё жанглар ўтган жароҳатли ер,
Гўё қора чақмоқ уриб кетган тоғ.
Гўё ҳалокатдан ҳайрон бир тақдир,
Қўлида сўнгги шеър,

лабда алвидо —

Бўлиб боқар жасад суратдан.
Девор,
Довулга маёгин бермаган денгиз
Сингарни чайқалар,
Қўз ёш шашқатор
Кипригида ёниб ҳазин сўзлар қиз...
Мардлик, мангуликдан нақл этди сулув...

Қўзларим кезади Шохимардонда...
Шоир дили ҳозир тўккан шеърдай сув
Тоғ бағридан силжиб қуйилар сойга.

Сув тошлар тагидан, қоя бошидан
Томар суюқ шиша каби муз, шаффоф.
Нақ қўл-ла тутгудай тоғ қуёшидан
Куйиб кетар дейман қўлимда китоб.
Йўқ!

Ҳар нур томирида ором югурар,
Ҳар хилват оромгоҳ,
сайхонда ҳордиқ
Қорлар кўрпасидан нафис гул кулар,
Ҳамзаобод бўйлаб юрар ҳур шодлик.
Қалбим сўроқлайди Шохимардондан...

— Тупроқ!

Бош эгамак ҳар бир заррангга,
Лекин таъна билма, дил қилса сўроқ,

Кўксинг жой инсонга,
хоин,
кун,
тунга,

Меҳр, дард, қудратнинг даҳоси сиёқ
Мудом уйғоқсан-ку,
уйғоқсан мудом!

Наҳот шоир, сенга эди ёт тақдир?
Ёки ҳиммат,
шафқат эзгуликка ром,
Онадай меҳрдан гоҳ-гоҳ сен басир?
Нечун ёрилмадинг ёв оёғидан,
Қаърингга ютишдан қилдингми ҳазар?
Бўрини ҳайдаш-чун ҳаёт боғидан
Бўримас, жасур, соф қўл керак баъзан.

Тоғлар!

Бўй ўлчашга ўчдай туриб тик,
Пешонам олдидан кўкка чўзиб бош,
Шамолга,
уфққа девор ургандек,
Истайсиз: елкада ухласа қуёш!

Қўрқоқ подшоннинг тош қўрғонидай,
Қармидингиз, ерда кўчганда бўрон?
Шеъриятга ваҳшат чанг солганида,
Нечун тўсмадингиз мисоли қалқон?

Ҳамма вақт бедор сув!

Куйдор шалола,
Сен бу тупроқда жонсан,
ҳаётсан,
қўшиқ.

Қўшиқ булогини қилиб ҳимоя,
Нечун кўкка ўрлаб бўлмадинг тўсиқ?

1 Оқ сув билан Кўк сув икки қўл бўлиб,
Оқ сув билан Кўк сув қирғоқни бузиб,
Нечун оч гирдобда ютмади ёвни?
Қадрдон чинорлар ғемадай сузиб,
Суюк шоирига қўлларин чўзиб,
Соҳилга элтарди у беаёвни?!

Шамол-чи!

Жаҳонда энг дайди еллар,
Осмон ухлаб қолди ғафлатда наҳот?
Нега жар солмадингиз!

Тошлар,

харсанглар

Ёғилмас эдими ёвга нақ фарёд:

Чўққида,

этакда,

ғорда ухлоқ тун,

Уйғониб кетгандир бу фалокатдан?

Тонгда,

шоирдан жудо, бағри хун

Халқ ларзага келди зўр ҳалокатдан...

* * *

Гуссали хаёлда агроф кезаман...

Ана, эл ҳордиғи тезарағида

Минг йил илгаридай тоғ, тош ҳукмрон.

Лекин янги уйлар деразасидан

Тўрпардалар паға оқ булутсимон.

Гулдурак, қуёшга ҳилпираб боқар,

Соғлом, кучга тўлган Ватан ўғлидай,

Беғулув чиройин кўз-кўз қилгудай

Ҳамзаобод сойлар сатҳида оқар.

Томчилар, нақ кичик қуёшдай чақнар,

Қатто гўдак кўзи ғазби ҳар чечак.

Маъсум, дадил боқар тоғ этагидан,
Ҳаёт гўё қайноқ тоза бир юрак.

Бутун мамлакатнинг қалбига ҳамзарб
Яшнайти шу бир кафт жанг, шон тўлиқ ер.
Меҳр чўққисида ухлайди Ҳамза,
Мамлакатни бедор кезиб юрар шеър...

Ҳамза номли колхоз, Ҳамза мактаби...
Эл қайта тирилтиб олди бағрига.
Шоирни ўлдириб сўйиги кўприкни
Бузган қотиллари ботди қаърига.

Бутун табиатда, дилда ором, нур...
Ҳаво шеъриятдай маст этар мени,
Қуёш томчиларга лабим тутаман.
Кечки шеърхонликка ирмоқдай нурли
Янги ҳамзаларни чанқаб кутаман.

Водил

МУШОИРА

Гўзал тупроқ узра қуйилди оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Бунда узоқдаги дўст бўлар яқин,
Санъат маҳоратнинг мактаби бунда.
Қофия, сўз, мисра баҳслари қизгин,
Юраклар даврага киради бунда.

Қай дил чамани бой, жозиб нафаси,
Кимнинг фикри ўткир, теран, бокира?
Бу гурунг — шоирлар мусобақаси —
Шарқ шеърий чамани, бу — мушоира!

Ҳинд тупроғи узра қуйилиб оқшом,
Кундуз олар дам,
Жўшқин мушоира этади давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Юраклар жўр экан, овоз ҳамоҳанг,
Зарра эҳтиёж йўқ кўркем қасрга.
Шеърият боғига гўзал, ранг-баранг —
Қўшиқ солиб келган ҳар шоир дилга.

Нил қудратин жўшиб куйлар бир шоир,
Ўзгаси Ганг мисол қилар замзама.
Фақат манго нусха ажойиб чодир
Бу гўзал даврага ажиб бошпана.

Бенгал кўрфазидай кўк эди оқшом,
Атрофда табиат оларди нафас.
Ранг-баранг чироқлар шуъласи бесон —
Осмон кўзларида этар эди акс.

Салқин соҳилларда эсанг шаббода
Гоҳ олиб келарди гуллар бўйини.
Гоҳ ҳинду қиз куйини, гоҳ яқин боғда —
Сайраган анвои қушлар куйини.

Лекин ҳоким эди даврада илҳом
Ва жасур қалам.
Жўшқин мушоира этарди давом,
Дўстлар бўлиб жам.

Ўзбек супасидай саҳнада гилам,
Шуълада ёнарди гўё камалак.
Меҳру муҳаббатин кўрарди баҳам
Ҳақиқат ва нурга интилган юрак.

Саҳнага чиқарди сипо ва вазмин,
Чинор ҳам, ниҳол ҳам шеър чаманидан.
Кекса-ёш отаю фарзанддай яқин
Енма-ён дўстликнинг бу байрамида!

Шарқнинг ҳам бузилмас одатлари бор,
Ҳиндлар удумига қиламиз амал.
Чордона қурамиз меҳмон ва мезбон
Камалакранг гилам узра бемалол.

Пойгакда ечилган хил-хил пойафзал,
Менинг назаримда ўзи бир дунё.
Ҳар бири ўзида меҳнат ва гўзал —
Эли тупроғини келтирган гўё.
Ажиб Ҳиндистоннинг моҳир, миришкор
Косибин санъатин қилиб намойиш —

Ҳиндлар сандаллари тизилган қатор
(Сандал дарахтидан ясалган эмиш).

Жуда соз! Албатта кийиб бирини,
Сафарга дўстлар-ла мен ҳам чиқаман.
Ҳар қўлга тутқазиб халқим меҳрини,
Буюк Ҳиндистон-чи яёв кезаман!

Хитойнинг бежирим, Бағдоднинг пухта
Оёқ кийимлари гузар ёнма-ён.
Қарайман, Цейлон бор ва бошқа жуфтда
Эрон косибининг санъати аён.

Мўғулча этиклар Панжоб кавшига
Эртак сўзлагандай эгилиб турар...
Кўзлар қувонади ичсон ишига,
Шод этар тупроғу меҳнат ва ҳунар.

Сўнгра теваракка сездирмай секин,
Мен ҳам ўз туфлимга ташладим кўзим.
Ёмон эмас, Аҳмад, моҳир, камтарин
Ватандош, ишингга олқиш ўқидим.

Биламан, сенинг ҳам бунда дўстинг бор,
Балки Бомбейда у, балки Кашмирда.
Қаерда бўлмасин худди сен мисол,
Яшайди даврада янграган шеърда!

Чодир ичи гавжум, кўзлар мунтазир,
Микрофон олдида давра соҳиби:
Кумушдай сочида жилваланар нур,
Кўзида ёшликнинг сўнмас ёлқини.

Неларни кўрмади бу кўзлар? Юртда
Кўз ёши дарёдай оққанин эслар,
Ирода ва умид тобланиб ўтда,
Қари ҳақсизликни ёққанин эслар.

Энди Ҳиндистони устида офтоб,
Шунинг-чун ёш, дадил, мунаввар боқар,
Бизни шеър баҳсига қилади хитоб,
Қўшиқ юраклардан дарёдай оқар.

Гўзал таржимондир зангори оқшом,
Ҳар юрак ҳамдам.
Бизнинг мушоира этади давом,
Дўстим, кел сен ҳам!

Мана, мусиқадай, севгидай майин,
Даврага киради Пенжоб булбули.
Нафис сатрлари ёниқ ўтдаин,
Жасур жаранглайди оналик дили.

Шеър ўқийди Непал, Вьетнам, Хитой,
Рус, тожик ўқийди шеърини сарбаст.
Қора алангадай соқолли сингҳлар,
Қордан оқ либосли бенгаллар, ҳиндлар,

Завқидан тебраниб нақ тўлқинли сой,
Тингларди ҳаяжон оғушида маст.
Қўшиқ-чи?

Гоҳ кураш,

гоҳ қиз севгиси,

Гоҳ кўкдан нон кутиб кўр бўлган нигоҳ,
Гоҳ гўдак кулгиси, гоҳ банан иси,
Сурмали кўзларнинг нози бўлиб гоҳ,
Гоҳ бўғиқ ҳақиқат, дод, ҳайқириғи,
Гоҳи юлдуз каби ёироқ, ёрқин бахт.
Қулликка санчилган ғазабнинг тиги,

Гоҳ эрк тантанаси берган адолат —
Осиё, Африка харитасидан,
Ҳаёт аламига, бахтига тўлиб,
Кириб келар эли дилдан дилларга.

Еллар мисраларни диллардан юлиб —
Миллион йўллар билан бутун элларга —
Кетарди гўё бир самимий сайёҳ,
Елқин қанотида дўстлик ва меҳр.
Гўё шарқликларнинг бахтига гувоҳ,
Ғарбни чорлар эди даврага шеър.

Эй латиф, фусункор ҳинд оқшомлари,
Не сеҳр бор эди зангор қўйнингда?
Тингловчи ва шоир ҳаяжонлари
Бир улкан қалб бўлиб тепар тўлқинда.

Янги куй, янги ўй олиб шоирлар,
Даврага келарди, келарди ҳамон,
Дилларни пайвандлар эди сатрлар.
Дўстлик, қардошликнинг кўпригисимон.

Ёру биродарнинг меҳрига сероб,
Юракдай давримиз борар кенгайиб.
Жафокаш қонига солиб офтоб,
Кўзида қалбининг оқлиги ёниб —

Африка фарзанди ўқийди шеър,
Ирмоқдай қуйилар тинчлик сўзлари.
Ором оғушига кирган бўлар ер,
Ёрқинроқ чақнайди кўк юлдузлари.

Сен эрмак эмассан, сен нон, сен ором,
Орзу покиза.
Сен Ҳаёт! Ҳаётни куйла сен мудом,
Эй, мушоира!

Сен чорла, овозинг эшитсин жаҳон!
Шеърнинг уриб турган юраги бўлиб,
Ҳаётнинг энг ажиб куйига тўлиб,
Давраамизга кирсин ишчи ва деҳқон
Ҳаёт санъаткори энг оддий инсон.

Балки у шеър ёзиб, ўқимаган ҳам,
Ижоднинг лаззатли дарди бегона.
Кураши — қалбида қайнаган илҳом,
Китоби — эркака ишқ, орзу ва ғоя.

Майли, ўрин олсин бу шонли сафдан,
Шоирлар куйига бўлсин ҳамовоз.
Меҳнат-ла яратган саодат, бахтдан —
Нақл этган мисралар кенг қилсин парвоз.

Ҳаёт гўзаллиги шеърятининг
Ёниқ нафасига тўлсин бу жаҳон.
Хавфдан халос бўлган башариятнинг
Қўшиғин тўқисин сзод, тинч инсон.

Даврамиз меҳрга тўлиқ бир олам,
Дўстлар бари жам,
Буюк мушоира этади давом,
Ўелингиз, сиз ҳам!

УҒИРЛАМАНГ ҚАЛАМИМ БИР КУН

«Уғирлайман қаламинг бир кун!»
Ҳазилнигиз кўчирди жоним,
Нақ яроқсиз қолардай бугун,
Сирқиради толе, имоним.

Уғирламанг қаламим бир кун,
Мени этманг соқов ва чўлоқ,
Тақинчоғим, анжомим тўкин,
Бари қўлга, кўзга яқинроқ
Етар, олманг қаламим бир кун!

Мен Ҳофиздай улашмайман юрт!
Истеъдодим, қалбим сизларга,
Яхши номим, бахт-севинчим бут,
Барчасини берай қизларга.

Юрагимдан узайин парча
Ва келтириб шам деб тутайин.
Хоҳиш, қоҳиш, измингиз барча,
Барчасини кўзга суртайин —
Уғирламанг қаламим бир кун!

Гар пахтадан тўлмаса режа,
Сочларимни берайин қўшиб,
Сизга ором бермаса кеча,
Олинг мендан! Мен бедор жўшиб

Бахтингизни олай қаламга,
Очиб берай сизга қалбингиз.
Шухратини ёяй оламга
Меҳнатингиз, севги, кашфингиз
Ўғирламанг қаламим бир кун!

Қалам-ла мен тўқийман қўшиқ,
У — очунга, элга хизматим.
Бурчин бекам адо этган йўқ,
Қарзим узар икки фарзандим.

Фарзанд меҳри ва қаламимни
Худо ҳаққи, қўйинг ўзимга.
Усиз қолсам, ўлди деб мени
Секки парда торгинг юзимга...

Ўғирламанг қаламим бир кун...

КҰНГИЛ ТОҒ ҰЛДИ, ТОҒ ҰЛДИ

Жаҳонотин Увайсий ўз таваллудларининг
200 йиллиги тантанасини кўрганларида
шундай барҳаётлик назминини айтган бўлур
эдилар

Аё дўстлар, бу не даврон, кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди,
Асрлик зулм уйи вайрон, кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.
Улус обод, ҳамма шодон, кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди,
Қи ҳайрат ҳам ўзи ҳайрон, кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди,
Бу янглиғ бахт-саодатдан кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

Билурмен, ҳасрату ғам таҳ-батаҳ бизнинг ғазалларда,
Нечунким, эл учун зиндон эди дунё азалларда,
Ҳақиқат ҳам, адолат ҳам очарди юз масалларда,
Жафо тахт йўқ, қаро бахт йўқ, ҳама офтоб
назарларда,
Бу тенглик, бу камолотдан кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

Синибдур гумбази зулмат, ҳуррият барқарор охир,
Тасанно, биз аёл аҳлига шаън-иқбол шиор охир,
Саодат шеvasи солмиш кўнгилга шавқ-шарор охир,
Яловдир шеър, кел эй, хушнуд дилнингни эт нисор охир,
Бу эҳсондан, бу давлатдан кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

Ики юз йил суронидан омон чиққан саботдирман,
Ватан бир бахт, менам бир бахт, ики нурли
қанотдирман.

Ажаб толе жаҳон нчра тағин бул кун ҳаётдирман,
Қаломим бирла номим парпироқ мангу баётдирман,
Бу эъзозу бу ҳимматдан кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.
Дилимни шамъ қилиб эрдим, бу даврон минг чароғ
ўлди,

Ўғил-қиздан жудо эрдим, менга авлод қароғ ўлди.
Ки рўзгорим хароб эрди, элим бошга паноҳ ўлди,
Не сўз айтдим, қаро ўтмишни фош этган яроғ ўлди,
Элим берган бу қудратдан кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

Бу ёнда Нодирабегим, бу ён Маҳзуна лутф этса,
Назмгўйлик тузар бўлсак, кўнгил торин қувонч чертса,
Умидни шеър этиб сочсак, туман дилга бориб етса,
Неча Гулчеҳралар озод, куйингга жўр бўлиб кетса,
Бу хил мумтоз шуҳратдин кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

Увайсий, боқ бугун юртда назм — толе, зако қонун,
Муҳаббатга адо қонун, садоқатга вафо қонун,
Ки булбул чах-чахи янглиғ қўшиқларга садо қонун,
Ташаккур, қадру ардоққа, сенга умри бақо қонун,
Ажаб камёб бу қисматдин кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди.

КУЙЛАМА ҲИЖРОНИ

! 7

Хонанда Гулгина Зокировага

Куйлама ҳижронни,
мен куйлаб ўтдим,
Наҳот мен етмаган пардаси қолмиш?
Аччиқ, узун йўлин мен босиб ўтдим,
Сенга нега даркор қайта йўл олиш?

Куйлама ҳижронни,
такрорлаш нечун?
Бир фарёд минг дилни этади пора.
Кўз ёш бўлиб оқди борлигим бутун,
‘Ча инсон,
на тангри тополди чора.

Такрорлама, Гулим,
сен бахт эркаси,
Дилбар овозингга ярашар шодлик.
Бир бахтсиз севгининг битмас гиряси
Қалбингдан ўрлайди!
Бу не бедодлик!

Куйлама ҳижронни, гарчанд овозинг
Отаётган тонгдек нур тўла жаранг,
Куйласанг, нилуфарсимон рухсоринг,
Шомдаги шафақдек заъфар-ғусса ранг.

Нечун бу сержоду, жайрон нигоҳдан
Рухсоринг куйдириб оқар қайноқ ёш?

Гулгинам! ҳижронда,
 хазонли оҳда
Ҳеч замон жамолин кўрганми қуёш?

Не-не маҳбубларнинг бисотин титиб,
Кўрдим кўз ёш эгов экан умрга.
Мендан кейингилар йиғласин деб
Дардим селобини тўкдим шеърга.

Сен куйла,
 севгиннинг восил ҳаётин,
Тошлар тилга кирсин,
 гул очсин музлар!

Ишқ,
 шодлик чулғаган диллар баётин
Куйла,
 лолалардай яшнасин юзлар.

Куйлама ҳижронни, гўзал Гулгинам!

ОЛТИН КУЗ

Севаман, олтин куз, севаман жондан,
Атлас табиатли гўзал чоғингни.
Дарахтлар либоси ранго-ранг, гулгун,
Кўзни эркалаган чаман боғингни.
Севаман, ерларга рангдор япроқлар
Юмшоқ ва анвойи гилам тўшаса.
Гул тергандай териб барг қизалоқлар,
Қушлардай гурпанглаб яйраб ўйнаса.
Далада пахталар кумуши порлаб,
Момиқ юзларини қуёшга тутса.
Теримчи чечанлар этаклаб, қоплаб
Тоғдай хирмонларга келтириб тўкса —
Мен беҳад севаман! Енгим шимариб,
Қизлар орқасидан юраман мен ҳам.
Кенг водий қўйнида кўксим қабашиб,
Яйрайман, нашъага тўламан бу дам.
Симоб тўлқинлари тутиб осмонни,
Муттасил ёмғирлар зериктирса ҳам,
Кумуш булоқларнинг сувлари сокин,
Қушлар инларига кириб олса дам.
Мен ғамгин боқмайман, дилимда баҳор,
Олтин япроқларга қараб толмайман.
Ясан келинчакдай ҳар бир дарахтни
Севаман! Нигоҳим уза олмайман.

Булут чодирини йиртиб, мўралаб,
Чиқса қуёш, кўкка бўламан мафтун.

Севаман нурларда пати ялтираб,
Оппоқ кабутарлар қилсалар ўйин.

Тўзони ювилган барглар шамолда,
Рангини кўз-кўзлаб қилганда ҳузур,
Ҳозир тинган ёмғир томчиларида,
Олтин япроқларда ёниб тоза нур —

Гавҳар маржон каби ялтираб турса,
Мени ҳам ўрайди шэърий ҳайжон!
Қуёшни қаршилаб чиқиб айвоиға,
Нурларга кўмилиб юраман шодон.

Севаман, олтин куз, севаман жондан!
Товусдай безанган дарахт, боғларни!
Ёмғирли оқшоминг, қуёшли тонгинг,
Хаёлга чўмганим гўзал онларни!

КЕЛ, БАҲОР!

Кел, баҳор, қуриган заҳрога
Илк ёмғир берар гулсимон, кел!
Айланмай қон дилда сафрога,
Жонлансин, энг қодир ҳаёт бер!

Тарса-тарс ёрилган чўллардек
Юрак чоғ, бутунмас,
минг бир дарз.
Томир ҳам қатқалоқ йўллардек,
Қоқилса, чап бериб яшаш фарз.

Кел, баҳор, ниқилоб сингари
Итқит қиш қобиғин жонлардан.
Қўйма у дарзларни сингани,
Пайвандла энг жасур ранглардан.

Сарғаймас баҳордек диёрим
Қадамин ларзасин илғай меи
Яшартиб бу кўҳна дунёни,
Довруғлар солганинг билай мен.

Ҳеч баҳор, тупроқда уйғониш
Утдимн қалбимнинг ёнидан?
Баҳорда туғилдим!

Унга эш
Яшашнинг қонуни қонимда.

Қулочим етмайин қучишдан
Уч, завқ-ла қўшиқлар югургум.

Иккимиз басма-бас юришдан
Ҳар сафар янгидан туғилгум.

Ҳар гал сен янги,
Фарзандлар кутар,

Мен навқирон,
Мен этсам тарк.

Баҳорни тарк этса бор инсон,
Жаҳон ҳам бўлмасми

жувонмарг?..

Кел, баҳор!

СОҒИНИБ

Шу кунларда баҳорга зорман,
Навжувонлик ўти танда йўқ.
Куз сингарин заъфар рухсорман,
Мевалар ҳам шохлардан узук.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Тан-хасталик эзади руҳим.
Танҳо эмас, қаторда борман,
Яна нени излайди суқим?

Шу кунларда баҳорга зорман,
Шаффоф, ёрқин куй тилар кўнгул,
Яхшиямки, қаламга ёрман,
Сўзлаб турар бор дилимни ул.

Шу кунларда баҳорга зорман,
Ўз баҳорим каби бемисол,
Баҳор қайтмас, ёнувчи қорман,
Ё нўноқ қўл бутаган ниҳол,

Шу кунларда баҳорга зорман...

ДАРАХТ

Бир дарахт турарди йўл чеккасида,
Шамол урар эди уни муттасил.
Аввал кўк, сўнг заъфар-ҳазон тусида,
Кўркини йўқотди... ҳамон урар ел.

Қурғадн, букчайди курашда танҳо,
Зилол қонларидан қолмади зарра.
Шамол, шамол саваб қўймади аммо,
Йилдиз-ла йиқилди охир бир зарбдан.

Энди ел бўшлиқда кезар дарбадар,
Танҳо қурбонининг қақшашин излаб...
Биламан, дарахтдай қуласам агар
Менинг ҳаёт боғим қолмас ҳувиллаб,

БОҒБОН .

Боғбон гулзорида,
 Бор дунё унут,
Қўлида гулқайчи,
 Теша белбоғда.
Дарахт бор,
 Бултурги хас,
 Бу йилги ўт,
Капалак, ел, қуёш,
 Қурт ҳам бор боғда.
Бири озук гулга,
 Бириси ҳусн.
Бири атир берар,
 Бошқа бири — ранг,
Бири кемиради ҳаёт томирин.
Боғбон биридан шод,
 Биридан тажанг,
Теша билан патак илдизни қирқди.

Қурт. чиқитдан фориг этди тупроқни.
Ҳайкалтарош диди,
Чўнг ота меҳри
Билан оралади қайта гулбоғни.
Оралади...
 Кейин очилган гулдан

Танлаб-танлаб қирқди серзавқ,
 сераёв

Узоқ-яқин тутиб қилди томоша.
Гул ёқут, нуқра, дур — ёнар нақ олов...

Боғбон сула узра қийиғин ёзиб,
Бир оғуш чаманни таратди аста.
Кўрди.
Танламадан ноёбин олиб.
Келинга тутгудай қилди гулдаста.

Чоғи, кекса ҳассос меҳнатидан шод.
Боғдан чиқди.
Юриш — рақс тушган мисол,
Меҳнат меҳри, санъат ва гулзорининг
Тухфаси тутганга келмагай малол.

Шундай, шонр:

Бутун ўзи ва қайноқ
Ҳаётдан қалбида экар ўз боғин.
Ёт ўт, хасни янчар,
Терар гул,
Қачон
Топдим,— дер гавҳардай ёнган ноёбин?

САҲАР МЕН БИЛАН...

Кундан-кун саҳарга ортар соғинчим,
Наҳот ҳаёт шомин яқинлиғи бу?
Салқин оромида йўқолар тинчим,
Демак, шафақ мен-чун ёлқинлиғи бу!

Наҳот умримдаги сеҳрли завқлар
Тарк этиб, излайман саҳардан нажот?
Бирдай эмасмиди йил, фасл, вақтлар,
Недир ўтиб, недир келмайди, наҳот?

Саҳар бу — ёшликдай борлиғи орзу,
Саҳар — ўқилмаган ғаройиб китоб.
Наҳот умр олиб қўлга тарозу
Мендан кутар ҳалол, аниқ сарҳисоб?

Тўхта!
Нечун йиллар палласи вазмин,
Умрим эмасмиди ҳаётдан туҳфа?
Сарҳисоб чоғда ҳам ўзимда изин,
Посангисин ростлаш пайтимас, тўхта!

Кун фақат саҳармас, кундуз, шоми бор,
Кеч пишар мевалар озми тупроқда?
Тўхта!
Тарозуга қўярдек куй бор,

Ҳали саҳар сиёқ яшноқ дил — боғда.

Мен ахир саҳар чоғ таваллуд топдим.

Онам кўкси, азиз юртим ҳам саҳар.
Шеърга дил дафтарин саҳарлар очдим,
Эслайман:

Топганди севги қўйнидан
Мени тоғдан оғир ҳижрон ҳам саҳар.

Бугун шом устидан ял-ял кулажақ
То умр борича саҳар мен билан.
Ҳар кун менга саҳар тухфа этажак
Халқим юрагига сафар мен билан.

ТУННИ СЕВМАЙ ҚҰЙДИМ

Тунни севмай қўйдим,
Бир сирни туйдим.
Ҳар тун узиб кетар умримдаи бир кун,
Томчи тома-тома кўл бўлгандек лим,
Олиб кетиши рост умримни бутун.

Севмай қўйдим тунни,
Севмайман тунни!
Бутун вужуд бўлиб кунни кутаман.
Нафис шафтолининг гулидай нурли —
Шаффоф нафасига юзим тутаман.

Бу нафас — гўдакдай уйғонган майса,
Бу — кузда маст-аласт чайқалган бугдой.
Бу — қуёш уфқда хиёл жилмайса,
Олтин замзамада жилваланган сой.

Бу — орзу сингари чексиз водийга
Ҳокими мутлақдай чиққан ҳар деққон.
Ҳосил фалсафасин етиб домига
Тупроқни олтинга айлантиргич жон.

Мен тонгни севаман,
Тонгдаги ўйлар
Мени одамларга кетади бошлаб.
Яратишга тўла мен тушар йўллар,
Дала, қирни қучсам, қулочим ташлаб,

Кўксим яйраб кетар кўлнинг сатҳидай
Ундан қўшиқ учар оқ кабутардай.
Тонгги ер нафасин тўймай ичаман.
Ўттиз ёшли жувон шайдо дилидай
Хаёл етган ерни кезиб, кечаман.

Тонг отмоқда, шошил,
Ахтарма кавшинг.
Дафтаринг топмасанг,
Дилинг очиб бор:
Тонг — сенинг шодликка тикмачоқ кашфинг,
Яна бир набира — иссиқ кафтга ол!

БИЛГИМ КЕЛАДИ...

Қаршимда,
Енимда,
Атрофда одам,
Бирини ўзгага ўхшатолмайман.
Ҳар бири, биламан, бутун бир олам,
Бу оламга нурдай йўл тополмайман.

Бир умр уриндим қалбга кирмоққа,
Орзу-қавасидан олмоқ-чун шодлик.
Лаб қўйиб ичгандай тиниқ ирмоққа
Сингисам ҳаётга сувдек, ҳаводек.

Қонин заррасида, томирида юриб,
Юрагин уришин тўлқинин билсам.
Дилин ҳар зарбидан шеър йўғириб,
Ўзини ўзига намойиш қилсам.

Орзу миқёсини,
Дил ҳароратин,
Айтмоққа тортинган сўзини топсам,
Ургатсам изҳорга ишқ-муҳаббатин,
Жароҳати узра малҳамдай ётсам.

Билгим келади,
Ҳа, билгим келади...
Қим интиқ, ким истар мендан фидолик,

Бир жон-ку, минг бўлса — аясам ўлай,
Қандай жон-мас, жудо сафодан бўлай.

Мен билгим келади эркак юрагин
Аёл бир қараши этарми чил-чил?
Тоғдай кўтарарми севги кўкрагин,
Ҳижрон оловидан қанча ёнар дил?

Аёл қалби эса гўё кафтимда:
Бир хамирдан ясар устамиз —ҳаёт.
Тақдирини бутун ниҳол кифтимда
Олиб чиққанымдан қариб қолдим бот...

РАШК

Ултирибман дарё бўйида,
Юрагимда рашк билан ҳавас.
Дарё оқиб борар... қўйнида
Қуёш нури, баҳорги нафас.

Иўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Чунки, мен ҳам халқ денгизида
Баҳор нафасини сезаман.
Дарё оқиб ётар изида,
Мен истасам жаҳон кезаман.

Лим-лим сувдан узолмайман кўз,
Тўлқинларда тирик ҳаяжон.
Қуёш миллион ва миллион юлдуз
Бўлиб унга сочилган маржон...

Тепасида учар гала қуш,
Арғимчоғин дарёга солиб.
Тоғ еллари уриб ўтар тўш,
Салқинлардан шаҳарга олиб.

Иўқ, рашкимни қўзғатган бумас!

Ишқ ва ҳижрон оловларидан
Омон чиққан қайноқ дилим бор,
Мен қуёшли эл фарзандиман,
Бахтлиманки, ёниқ нафас ёр.

Нигоҳ кетар тўлқинлар билан,
Соҳилларга суқ билан қараб.
Қўлда кетмон, бир чол дарёдан
Боғига сув очади яйраб.

Кумуш сочдай ёйилар сув ҳам,
Қуйилади тупроқ қўйнига.
Менинг қалбим рашк бўлиб шу дам
Осилади сувнинг бўйнига.

Ҳовуч-ҳовуч ичади қизча,
Сероб бўлиб кетар ташна лаб...
Шеърим ўқиб бир ҳовуч сувча
Баҳра олармикан бирон қалб?—

Шу рашк мени қийнар бу нафас!..

ҚАТРА

Кўздан, сўздан, қўллардан узоқ
Букун сенга тўлар эллик ёш.
Гўё майса эллик ёшлик нақ —
Эллик ёшдай боқади қуёш.

Қалам, қоғоз, ёзув ҳам гўё
Эллик ёшли етук ва яқин.
Ҳар не ойдин хаёл ва рўё,
Ҳижрон, севги, ёғин ва чақин.

(О, араблар! Тасанно сизга,
Ҳикматингиз келди менга қўл.
Дебсиз: «Энг чўнг, узоқ масофа
Дил билан дил ора ётган йўл».

Шу чўнг, узоқ йўл бошидан ман,
Интиламан қалб билан қалбга.
Мен шеърдан кўприк ташлайман,
Узр айтиб доно арабга).

Пона мисол ёриб тақдиринг,
Мен кирмайман уйингга зинҳор,
Зеро, ҳеч он бахтинг ва меҳринг,
Фикринг чулғаб бермадим озор.

Лекин букун дўсту рақиб жам,
Хо дўст деб сев, хо рақиб деб қув.
Эртақларда бўлгандай мен ҳам
Келдим, бўлиб дилиннга ғулув.

Даркор эмас на пойгак, на тўр,
Қатрага барг ҳам, коса ҳам жой...

Энди сени азоб ва ҳузур
Гирдобига олар ҳойнаҳой.

Бўш қадаҳни қўясан секин,
Шуҳрат-ҳурмат ва шаробдан маст.
Недур сенга етмайин лекин,
Бир нуқтага боқасан лоқайд.

Гўё ҳамма ғойиб бўлгандай,
Бирдан ўзинг сезасан ёлғиз.
Қўл чўзасан сипқормак-чун май,
Май тутайди ўтсиз, оловсиз.

Тутамоғи этар бетоқат
Ва кайфингдан қолмайди асар.
Чунки қадаҳ тубида томчи
Бир бўлбулнинг кўз ёши қадар —

Шаффоф, қуруқ, оташга тўлиқ
Алангасиз туради ёниб,
Унда шодлик, кайфу сафо йўқ,
Ичолмайсан бу майни қониб.

Ким билар, у не? Жигар қони,
Ийгламаган кўзнинг ёшими?
Е бўсадан ёт лаб фиғонин
Ут жисмига яшринган нами?

Е қўрқоқ ишқ, заиф журъатнинг
Икки бошга солган қамчиси.
Е аёлнинг қалб ҳовурининг
Музга тегиб синган томчиси.

Нима бўлсин, шу етим қатра,
Менман,
Менман,
Мен ўзим фақат,
Сен бу туюқ оловдан сақлан,
Ичма, бу май на кайф, на-да бахт!

* * *

Учиб кетди полапон қуши,
Уя бўм-бўш қолди қорайиб.
Пар остида сирқирар тўши,
Қўз олдида дунё торайиб.

Мунгли сўроқ ташлар ҳар тараф,
Мағрур боши ботди бўйнига.
Чағалари жуфт қанот боғлаб,
Шўнғиди кенг ҳаёт қўйнига.

Ютмоқ бўлиб уя ҳувиллар,
Чағалари ўрнин силар тўшлари,
Еллар чағ-чуғидай туйилар,
Қувонч бериб сийлар тушлари.

САЛОМ, ТАНСИҚ БАҲОР!

I

Яна кўк тубида сайрайди қушлар
Яна ерда кўҳна ям-яшил кўрпа.
Яна тандан кетди мудрашув тушлар,
Яна ёшдай дилда ўйлар минг турфа.

Гар ибора қадим, қофия сийқа,
Аждод ўлмаслигин ҳақиқати бу.
Баҳор дединг — бирдан олам антиқа
Ва сенда энг ёлқин, тирик бир туйғу.

Ешингни, дардингни, изтиробингни
Бир силкиниш билан отасан йироқ.
Хаёлниг етмаган, умид тутмаган
Энг йироқ уфқлар келар яқинроқ.

Ва сен яна қалби оташга тўлиқ,
Тоғни талқон қилгич қудрат таннингда —
Меҳнатга тушасан, ҳосил ҳам бўлиқ;
Бу йил етилажак шонда ақалли
Заррача мадсулинг бўлиши аниқ.

II

Эй, баҳор, тўймагич жоним бор,
Сен билан туғулдим гар эгиз.
Борлигинг қучмоққа ҳолим бор
Ишлайлик йил бўйи иккимиз.

Яралиш — туғилиш удумин
Чарчаган қонимга эт пайванд.
Йил бўйи яшил сув, кўк нуринг
Томирда югурсин юз минг чанд.

Йил бўйи ниҳолдай сарғаймай
Саратон зуғмига берай дош.
Қаҳратон қаҳридан мунгайтмай,
Қонимда кез, яшил.

Еш Қуёш!..

ХУШҲОЛЛИК

Не ажаб даврга пайванд тақдирим,
Ўзимни сезаман муттасил хушҳол.
Сабоҳ елларидай ҳамон тик қаддим,
Оқшомги онлардай тиниқдир хаёл.

Ешлик,

Баркамоллик —

Ўзга фаслни

Токи умр-мулким, ола билмам тан,

Бағримга олганман

замон фаслини...

Танти, зукко элга суюкли экан
Айтажак сўзимнинг поёни бўлмас!
Зеро ҳаёт қилар қўшиқ тақозо,
Бугунги инсонлар йилларни билмас,
Зеро ерга бўлди ошно фазо!

Ҳаёт қайновидай юрак урар жўш,
Дилга қалам эшки, мен беҳад хушҳол.
Шукурким, ўйларда муқимдир жунбиш,
Кўзимда кундан-кун тўлишгич иқбол.

КЕЧИР, ЕШЛИК...

Чақмоқ чақиб ўтгачгина ўйлаймиз,
Чақноғини излаб топмайин.
Ешликда тушни ҳам ўнгга йўямиз,
Кунлар этагидан тортмайин.

Ўтди ёшлик мендан бир шавқ кўрмайин,
Дўллар урган бинафшасифат.
Кизгангандан ризқин қистаб сўрмайин,
Атаб кетди мени бешафқат.

Кечир, ёшлик, ўзинг эдинг буюкроқ,
Заиф қўлим тута олмади.
Ёниқ вулқон эдинг, нури қуюқроқ
Оқ кўксимга сиға қолмади.

Тортқилаб олганда силтовдэн зарба
Жароҳати ҳамон бедаво.
Ҳамон вужудимда заррама-зарра
Ётар чекиб товушсиз наво.

Кечир мени,
 Ёшлик! Сенга муносиб,
Чақнаб ва чақнатиб юрмадим
Туйғу тўфонларин идрок-ла босиб,
Портлашга бир замои қўймадим.

Сўнгра, сўнгра сўнган вулқондай сокин
Қўйдим сени бевақт кексартиб.

Ўтгич ҳавасларга мук тушиб локин,
Таҳқирга кўммадим юзинг қизартиб

Лекин,

билсанг ўтдим ўзим сенга зор,
Гунча қолдинг бир бор кўрк очиб.
Баҳоримга ёғгач ҳеч эримас қор.
Гулдай шеър ёзмадим атрлар сочиб...

ДУСТЛАРИМ...

Нақадарлик оғриди бағрим,
Ўзни танҳо сезаман букун,
Дўстларимнинг согинчи, баҳри,
Юрагимда кўтариб тўлқин —

Гирдобига олди борлигим,
Барчасини чорласам ёнга.
Сухбатларга ташна, зорлигим
Сигмаяпти ёруғ жаҳонга.

Қаламимнинг юриши хитроқ
Бўлса, сизга интиқлик сезгум.
Фякрим парвозлардан йироқроқ
Қолса сизни ахтариб кезгум.

Ва топганда қайноқ баҳсларда
Майли, заиф сезсам ўзни гоҳ.
Дил ўт олар, бу оташларда
Пулат ўтдан чўғ олган сиёқ.

Чақнаш билмай сояда изми,
Яшетадан чақмоқлик афзал.
Сокииликни севмайман ўзи,
Ўлсам ўлай, дўстлар жам маҳал.

УЗИМГА

Нега жимиб қолдинг, хаста мунғайиб,
Узингни урасан яккаш тўшакка.
Нега, келиб-келиб энди, нақ ғариб,
Қурашда енгмоқчи бўласан якка?

Қани зукко хислат — ирода, гурур,
Дўл, бўрон, ҳижронлар ўта кулган куч.
Қани ўт булоғи, кўзингдаги нур,
Зиқлик, хафақонлик қайдан келди дуч?

Йиллар ўтган бўлса, ундан нарига,
Кимда муқим қолмиш ўн саккиз ёши.
Қатта тақдирингда ўтган кунларга
Бетакрор зеб берган ҳаёт наққоши.

Узоқ йўлда ким ҳам қолмайди толиб,
Бир дам дўст қатида ҳордиқ чиқаргин,
Меҳрингга чўзилган дил бўлса олиб,
Энг ёрқин йўлларга солиб юборгин.

Кел, куйсиз юракка қўшиқ бағишлаб,
Қулгисиз лабларга ўргат табассум.
Бахтинг соч, дард бўлса тишингга тишлаб,
Енга олсанг энгу бўлма ҳеч таслим!

Фақат сени тошдай тортган кунжакдан,
Қаламингга муҳтож дунёга отил!

Э тангрим! Даво топ тошдан, чечакдан,
Табобат, табиат-барин эт хижил.

Бор вужуди ҳаёт, илтижо бу жон
Сендан ишларига тилайди умр.
Атомми, жонворми ё бўм-бўш осмон
Чангалидан унга бир шифо ундир...

Сен ўзинг жим ётма, бу кенг дунёда
Ҳали кўрар шодлик, қилар ишинг кўп.
Қитъадан қитъага кездинг пиёда,
Хотиранг қудуғин қазиш керак хўп.

Демак яшаш керак, ланжликни унут,
Дарё каби уйғоқ ҳаётга отил!
Энг нодир қўшиғинг зар баридан тут,
У менда!— деб чорлар олдда қанча йил.

ОНАМ БОҒИ

Кечагина борлиқ эди мовий қор,
Севгидайин кун тафтидан эриди.
Эсда:
Биз ёш, қор баҳордан сервиқор,
Танимизда минг бир офтоб бор эди.

Ҳамма гўзал:
Еши ўтган онам ҳам
Хушбўй эди хиёл сўлиқ гул мисол.
У билганни пари билмас бир олам,
Унга келиб ечиларди барча фол.

Нафасидан нафас олиб ўсдик биз:
Фарзандлару гулу китоб ҳамроҳи,
Гулдан жозиб эди бизнинг онамиз,
Бир жаҳон бахт бағишларди нигоҳи...

Онам боғи орзусимон турфа ранг,
Лоқайд, бачки безакларга эди ёт.
Бор мавжудот рақиби-ла қилиб жанг
Ўстирди боғ, ўғил ва қиз — зурриёт.

Шу эрам боғ замонанинг зайли-ла
Эл ўтгувчи равон йўлга айланди.
Онам!
Сизнинг умр ҳаёт майли-ла
Менинг жисму жаҳонимда жонланди..

Неча аждод кечган боғдан йўл қолди,
У йўлларда Сизу мендан йўқдир из!
Сизни Мену,

Мени Оналик олди,
Аёл зоти кетмас ҳаётдан изсиз...

ҮН САККИЗ ЕШЛИК...

Боғлари бўларди мевали, гулли,
Бодом бор, анор бор, олма, шафтоли.
Нозик таъб, шеърга ўч Она, гул қўлли,
Яшнатган гулзор бор, эрам рухсорли.

Паранг этакларин илиб тиканлар,
Усарди танҳо қиз капалаксимон.
Қўшни қизлар ичра бўйи етганлар
Қизда қўзғатарди гоҳ рашк, гоҳ гумон.

Уйларди:

Тўлмайдди ўн саккиз ёшга,
Шоирлар шеърида ўтар куйланмай.
Юзин ўхшатмайдди ҳеч ким қуёшга,
Севги оловида куймайин, ёнмай...

Бирдан юрагида чақнади чақмоқ,
Унда пинҳон ёниб, ошкор яшнади.
Илк севги қалбига солган бу чақноқ
Бир йўла оташ-у музга ташлади.

Иккисин талошин ёнди ўтида,
Жизғиниб ўртанди, музида қотди,
Ун саккиз ёшини алам кучидан
Билмас, қачон толиб, қачон йўқотди?—

Уйламасди!

Бир жуфт сайёрасимон

Тун юлдуз эдилар,
 кундузи қуёш...
Уруш ямлаб кетди
 бирин нақ тўфон,
Икки жон-чун яшар
 бир ўн саккиз ёш...

ЕМҒИР

Емғир, сен табиат сахий фарзанди,
Менга кўрсат йўл.
Санъатинг ювади еру кўк гардин,
Эзгулигинг мўл.

Бир йўла, бир азим чўлу саҳрога
Осмон қўяр лаб.
Ҳали ишқ билмаган Одам Ҳавога
Бахш этгандай қалб,

Қўриқлар кўксига яқинлаб кўклам
Уйғонар тупроқ.
Илиқ нафасингдан баҳра олган дам,
Эрийди музлоқ.

Сенинг санъатингга бир шогирд тушиб,
Томчи бўлай мен.
Дялимни парчалаб баҳрангга қўшиб,
Чўл қамчилай мен.

Буғдойми, чигитми, не бор уруғга
Бағишлай ривож.
Деҳқонлар кўрсатган доно йўриғ-ла
Ҳис этай қувонч...

Бир олам табиат қўйнида томчи
Бўлмоқ ҳам толе.

Қалб, мени шу ёмғир йўлига сол-чи,
Яшай сафоли.

Оҳ, ёмғир, ҳар салқин ҳаётбахш томчинг
Қузғайди ҳавас,
Севгимдай бешафқат бўлса гар қамчинг,
Итқит, бўл шаррос.

Қувончлар тагида қолган дард қумин
Ювиб кет бирдан!
Узлатга бегона кўксим тўлқини
Куйласин нурдан...

ЮЛДУЗЛАР АЛЛАСИ...

Юлдуз на иситар, на ёритармиш,
Табиатда бундай мантиқсизлик кўп.
Боқсанг кўз гавҳаринг оғритар эмиш,
О, бундай ҳақиқат менга таниш хўп.

Мендан сўранг унинг шивир-шивирин,
Дилни не лаҳжада киритган тилга.
Ҳар чақишаи ағдар-тўнтариб фикринг,
Ширин маст этганин ўт солиб дилга.

Дилни соғинч дарди ёқса ногаҳон,
Ёмғирдай бир йўла юлдуз ёғилур.
Кириб томирингга сендан ҳам пинҳон,
Ез офтобисимон шодлик ёқилур.

Фақат у юлдузнинг билсанг борлигин,
Юлдузим деб билса кимдир сени ҳам,
Дард, андуҳ, масофа йўқолиб секин,
Юлдузлар алласин биласан малҳам...

• • •

Менга хасис келди табиат,
Шодлигимга алам қоришиқ:
Кутиб олдим баҳорни бетоб,
Танимдаги дард-ла олишиб.

Ҳамма ёқда шаббода ва гул,
Қум ҳам, тош ҳам таратар жаранг,
Мен-чун яшаш шундай ҳам мушкул,
Жуссамни тик тутаман аранг.

Хасис келди табиат менга...
Баҳорни ҳам кўрмакда зое.
Қаердадир ўхшаб нақ тонгга,
Ял-ял ёниб туради толе.

Толе ҳаёт номли жозиба,
Умр бўйи сен унга мафтун.
Бўлмас сендан ночор, ожиза
Умидлардан қўл силтаган кун...

УЗОҚЛАРДА БИР ҚУШ САЙРАЙДИ

Ерларда қор, атрофда ҳаво
Чирсиллаб қотган.
Деразалар ойнаси наво
Торларни тортган.

Тун этагин судраб улгурмай,
Сайрай бошлар қуш.
Думбулгинам, қишга бўйсунмай,
Қўшиқ кўрдинг туш?

Илк илҳомнинг қанд оташларин
Сезиб томирда,
Отдинг севги, соғинч тошларин
Тоқат, сабрга?

Қор қаҳрига кўтариб исён,
Чиқдинг тонг маҳал.
Бунда ҳам бор қишдан зериккан жон,
Баҳорга маътал.

Баҳор суви тарк этган танда
Югурди қўшиқ.
Чеҳрасига эриш оҳангда
Қуйлай кетди шўх.

Оловли ҳис бўлиб ширин дард,
Тутди борлигин.

Наврӯзда куй, янги бахт қат-қат,
Ризқи ёрлигин.

Яна эсга солдинг, сайроқ қуш,
Сайраб тонг маҳал.
Ахир унга толеи ёзмиш
Куйлашни азал.

МЕНИНГ МЕҲРИБОН ОНАГИНАМ

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Қалбимда овозинг, ўзинг қаерда!
Қуёш оғушига олганми олам,
Шуъладай одимичг қайси асрда?

Қайси минтақада нафасинг ҳаёт,
Қайда, ким йўлига кўзинг мунтазир!
Қайси сайёрада эй, сен Одамзод,
Фарзандинг бўшлиқни этмоқда асир.

Қай қабила, қай чўл, қай чўққи, қай ғор,
Сенинг илк шодлигинг шоҳиди макон?
Олам туғилиши эди сен илк бор,
Фарзанд-ла сукутни уйғотган замон.

Қачон эди ўша, эзгу дақиқа?
Юзимда сезаман ўша ҳовурни.
Онам, сен кашф этган буюк ақида
Ииллардай кексартиб аср, даврни.

Уша қаҳрамонлик, ўша ҳуснда
Кониотда, менда яшайди ҳаёт.
Ажал-ла юзма-юз турган йўсинда
Она лавозимин этаман бунёд.

Ва қонда югурар садоқат ҳисси,
Кўксинг иссиқлиги элитар ҳушим.
Оловга ташлайди басир бу жисмим
Ҳануз ўталмаган фарзандлик бурчим.

Онам, менинг мушфиқ, меҳрибон онам,
Кўзимда илоҳий эзгу суратинг.
Яна ҳаёт тўлиқ, булутдай кўркам
Қайда жон бағишлар метин қудратинг?

Хабар бер, таваллуд дардини олай,
Нурда чўмилтирай сени, болангни.
Тарозу — юлдузга беланчак осай,
Сол, ҳаёт бермоқдан толмас танангни.

Туганмас аллангдан айтай ўзингга,
Меҳр бешигида сен ҳам сл ором.
Оҳ, нега келмади уйқу кўзингга
Эй менинг бир умр бедор зўр Дунём!

Бир чоқ ухладнингми, мириқиб, қониб,
Бир нафас бўлганми бурчларинг унут?
Биламан, мизғисанг ҳаёт бўш қолиб,
Қоинотга қайта чўкади сукут.

Ҳеч бўлмаса, ўлгир, узатиб оёғ,
Мангулик йўл босган товон олсин дам.
Тизларингда ётган қўлларинг чарчоғ,
Ҳордиқ олармикан қалб-ла силасам.

Оппоқ сочларингга қора кўзимнинг
Миннатдор нуруни қилолсам тароқ.
Чуқур ажинингга боқиб, умримнинг
Бебош тантилигин кўрдим ёрқинроқ.

Онам, эркалашинг, ўгит, танбеҳинг,
Бари сутинг каби жонимга озиқ.
Оҳ, буни мен англаб етгунимча минг —
Минг бир аламларни қилмадим тортиқ.

Барисига узр, пойингга чўкиб,
Қўлинг қадоғига эғман бошим.

Қалбинг инжитмайман кўз ёшим тўкиб,
Эй менинг саховат, шодлик қуёшим.

Оҳ, дарҳол кечирдинг, нигоҳинг таскин,
Утинг рутубатим, ҳасратим олди.
Сенга етгунимча бўлган бор дардим,
Йилларим сингари учиб йўқолди.

Узимни гўдакдай сезиб тизингда,
Булутдай, қулундай яйрайди таним.
Умринг ифтихорим, ҳатто изингдан
Кўтарилган чанг ҳам, сендай, Ватаним!
Тупроғим,

осмоним,

қоям,

ўт,

наҳрим,

Сен сўнгни нидомсан жон берар палла.
Эй, мусаффо кўкси дахлсиз маҳрим,
Мен — онам, қизингга айт, жонбахш алла.

Ҳар сўзинг бир китоб, сеҳрига кириб,
Сен — Момо Ҳавонинг йўлига тушай.
Бир нуқтасин тўксам, киприк-ла териб,
Ичга солганингни билимдан қўшай.

Негаки, хоксор, улкан юрагинг,
Узоқ йўл дардини тубга солар жим.
Бир умрлик йўлда кечиб, кўрғагинг,
Зарраси мадҳига егарми кучим!

Сўз тилаб койитмам.

Меҳроб тўрида.

Ултир, қалбинг уриб турса кифоя,
Дилим каби содиқ қалам қўлимда.
Сен ўз юрагингдан бошла ҳикоя.

ОЙДИНДА

Чарх урганда ой кўкда
Боғчада бўлганмисиз?
Ним мовий шуъла кафтда
Дунёни кўрганмисиз?

Жилиб-жилмас тўлин ой,
Булут хаёлдай енгил,
Ой анҳорда қулун тсй,
Гилосда шигил-шигил,

Яхлит ойнадай бўлиб,
Ҳовузга ёйилган у.
Эгилсам-тубдан тўлиб
Ўзим чиқдим рўбарў:

Атрофим тўла саф-саф,
Минг-минг юлдуз ора ман.
Барин сидирга чайқаб,
Ерга судраб бораман.

Ерда: новда, гул, барглар,
Акси кашта сингари.
Сел унутган кўлмаклар
Мисли ойнинг сингани —

Енади парча-парча.
Шабнам нақ ел сочган чўғ.
Ҳар нурда шодлик қанча
Ҳар соя сирга тўлиғ.

Сайхонлар нақ нур майдон,
Уйқуда барча товуш.
Инида ухлар нодон,
Латофатни сезмас қуш.

Узимга ташлайман кўз:
Кўксим, қўлимда шўъла,
Осмонга тутаман юз,
Ел силар ёғду қўл-ла.

Эҳ умр ярмин ютиб,
Утган тунлардами айб?
Энди бу кўркни тутиб,
Кундузга бермасам ҳайф?

МЕНИНГ ТОНГИМ

Она тупроқ оромда ётар,
Олиб тунги ризқи-қудратни.
Менинг тонгим қалбимда отар,
Уйдан, кўздан ҳайдаб зулматни.

Тундан тонгни узиб оламан,
Қатта бўлсин деб ишли куним.
Қогоз узра саҳар ёяман,
Бағишлайман умрига қўним:

Ой қолдирган момиқ изларни
Кўчираман шеър сатрига.
Иситмовчи шўх юлдузларни
Пайвандлайман ернинг таптига.

Олов чеҳра қизлар қатида
Бахт тўқишга бераман фармон.
Токи яшаб инсон вақтида,
Қуёшга тик боқсин бизсимон.

Менинг тонгим бошланар тундан,
Қузатаман гуна қулишин.
Тоғ ортида ёришган кундан
Япроқларда шабнам сўнишин.

Сийнадай оқ тонг уйғониши
Ҳуснига йўқ кундузда қиёс,

Саҳар бедор қушнинг хониши
Ажиб шодлик, евиқ эҳтирос.

Қай уйдадир йиғлади гўдак,
— Бер онаси, гушбўй кўкракни!
Унга темир қанотлар керак,
Тарк этмак-чун бу тор йўракни!

Узоқ—яқин деразаларда
Бирин-кетин ёнади чироқ.
Шошқин қадам, куй, пардаларда
Янги тонгга киради тупроқ.

Тундан юлган гонгим:
Гоҳ бир шеър,
Гоҳ ўқилган бир китоб бўлур,
Гоҳ умрнинг ўтган беҳосил
Саҳфасига бўм-бўш боб бўлур...

БИР ДАСТА ГҮЛ КЕЛТИРДИ ҚИЗЛАР

*Илк устозим
Ойдин СОБИРОВА хотирасига*

Бир даста гул келтирди қизлар,
Кексаларнинг тушидай латиф.
Бир даста гул келтирди қизлар,
Тонгдай оппоқ, қондайин ҳақни.

Бир даста гул келтирди қизлар,
Орасига бир шеър яшириб.
Гулни қўйдим гулдонга.

Ҳислар

Минг томиримда қуюн тошириб,

Тўлқинига қуёш тўшади...
Уйноқ дил-ла ўқийман шеър:
Дил тубида бўрон кўчади.
Мен зилзила қафтидаги ер

Мисол...

Бугун борлигим вайрон,
Уталмаган бурчдан хижилман.
Шодлигингиз редан бир жаҳон,
Недан Сизга и унча азизман?

Недан шунча муҳаббат, ардоқ,—
Фикр этмабман тантиқ эркангиз!
Бари экан:

Сиз интилган тоғ,
Бугундан оқ, дилбар эртангиз...

МАНГЛАЙИМГА ОЙ НУРИ ТУШДИ

Бугун манглайимга ой нури тушди,
Ҳайратдан титради ажинлар узра.
Менинг борлигимни ғалат ҳис қучди,
Неларни ўқиди кексарган кўзда...

Нени ўқир эди. Ёзи кекса ой,
Дардни яширишнинг улуг пириман.
Озми, кўп ҳосиллар сўнишга қадар
Йиғиб терилган бир деҳқон ериман.

Сара меваларнинг дарахти қуруқ,
Ҳамма манбаларнинг йироқ баҳраси.
Гарчанд қайта чўлга айланмас қўриқ,
Гарчанд тамом битмас қудуқ қатраси.

Мана ой, узоқдан манглайга тушиб,
Бир турфа наъмани уйғотиб қўйдинг.
Дилда ёшимга энг бир туйғу жўшиб,
Дакки бердингми ё қизганиб суйдинг?

Сирғилма, эй лутфан қўнган ой нури,
Нур деб тугилгамай, нурга тўймайман.
Сўниброқ қолди чоғ юракнинг қўри,
Ойсиз қора тунни энди сўймайман...

ОРЗУГА АЙБ ЙУҚ

Шу кунларда қалб қўшиққа тор, ✓
Кунда битта ёзаман шеър.
Маъюси ҳам, ёрқини ҳам бор
Тупроқ, ҳаёт, юрак бу ахир!

Ёзганда-ку, унутман, кўр-кар,
Фақат дилга соламан қулоқ.
Бузиб, ясаб, мисоли заргар,
Борин тўкиб... нуқта қўйибоқ

Бир тингловчи қоламан излаб,
Ва орқага тортар юрагим.
Уйготибми, чорлабми, бўзлаб,
Топиб, фикринг келар сўрагим...

«Тўрга ташриф!»... дейсиз, жой не гап,
Юрак, фикр, меҳр олдида.
Биласиз-ку диллар дил талаб,
Юртлар ошар дийдор дардида.

Дўст нигоҳда кўрсам ўзимни,
Маликадай тўрда сезаман.
Бир офтоб силаб кўзимни,
Бахтлар водийсида кезаман.

Илтифотли диллар тафтидан .
Илҳом қайнар мисоли булоқ.
Шеърнятнинг ёрқин тахтида
Кўринишдан бахт борми зўрроқ?

БУГУНИНГГА МЕН БУЛАЙ ҲОКИМ

Ҳовли тўла баҳор,
Қўк тўла баҳор,
Нафис баҳор ҳиссин чулдирар қушлар.
Ҳали очилмаган гулларда ифор
Қиш қировини қувиб дилларни хушлар.

Ва биз бир сулола айвонимизда,
Нур, қувонч, хотира неъматига ром.
Эвара гувранар қучоғимизда,
Ҳордиқ кунимизга бағишлаб ором.

Бир чоқ бувим айтган куйни такрорлаб,
Мен гўдакка секин айтаман алла.
Менга мунчоқ кўзлар боқади бодраб,
Ўғлимни-чи, уйқу қучган бу палла.

Ҳордими?
Элитди ё нафис кўклам,
Илк насим этаклаб сочиб юрган нур..
Наҳот ором бўлди боламга аллам,
Чарчоқларин тортиб бахш этди ҳузур.

Қўлидан сирғилган газет, ойнагин,
Баландроқ токчага қўяй авайлаб.
Чойи совимасин, ўраёй чойнагин,
Айтай алла ичра аллалар сайлаб.

Ухла, бугунингга мен бўлай шоким,
Кунни тунга улай гар сенга даркор.
Ва тепангда эзгу тилаклар айтгум,
Шундай ёнгинамда тўйиб ухлаб ол.

Қатор телефонларнинг узайин симин,
Йўқлаганга қандай «уйда йўқ» дегумг
Ақл билан ўлчаб йилларнинг вазнин
Элига кифт тутар инсон еткурдим.

Қандай қулай бўлса шундай ётавер,
Шовқин, овозларни кетга қайтарай.
Сим-сийёҳ қош, киприк
Сочинг оқларин,
Бармоқлармас, бахтли нигоҳ-ла тарай.

Хизматинг, бурчларинг,
 ҳис,
 туйғуларинг
Кўламин англашим бағишлар ғурур.
Елкамга ололмам ақал заррасин,
Қодирман суюниб тилашга умр!

• • •

Мен ўзимни ёмон кўраман
Заифлигим келганда ҳоким.
Мен ўзимни ёмон кўраман
Тўкар бўлса шу ҳис кўз ёшим.

Мен ўзимдан қиламан нафрат
Майда ҳислар измида қолсам.
Қувончларим кемириб ҳасрат,
Пушаймонлар измида толсам

Мен ўзимни ёмон кўраман,
Кундан-кунга хуружда бу дард.
Хафа ётиб, ҳаста тураман,
Иродамга етди чоғи панд!

Наҳот, гоҳ-гоҳ етган ситамлар
Экиб кетди дағаллик манда.
Ҳис тизгинини бой. берар дамлар,
Наҳот етди ўзига банда.

Кун ўтади,

 Кунга кирганда
Рухим, қалбим эзади пушмон.
Ўтган ишга заиф қолганда
Саловат ҳам кўтарса фитон —

Чирпинмакдан бўламан адо,
Кексаликка ёғдириб лаънат.
Кундан-кунга бу дард бедаво,
Кундан ортар ўзимга нафрат.

О, ўзимни ёмон кўраман...

МЕН БЎЛМАСАМ

«Не қилайлик?», «Қандай бўлса?», «Нечук
бўлур?» —
Сўрасангиз, наздичгизда кўнглим тўлур?
Болажонлар, бир кун шамдай бу жон сўнур,
У чоқ кимдан сўроқлайсиз, мен бўлмасам?

Гул эмасман, кўзингизда турсам яшнаб,
Чинормасман, турсам йўлга кўлка ташлаб.
Гўдакмассиз, юрсам сизни йўлга бошлаб,
Не бўлади уйингизда мен бўлмасам?

На илож бор, бир насиба бўлади кам,
Бу заҳматкаш, тинмас қалам олади дам,
Бир неча вақт дилингизга тўлади ғам,
Бир кун келиб уйингизда мен бўлмасам.

Бу қадрдон ишхонамда ўчар чироқ,
Аста-секии дўсту шогирд кетар йироқ.
Уйдан-уйга бўзлаб юрар етим фироқ,
Бир кун келиб уйингизда мен бўлмасам.

Гоҳ чеҳрамни тунд этганда ер ташвиши,
Гусса бўлиб босса куннинг қолган иши,
Бири у деб, бири бу деб юрган киши,
Не дер экан бир кун келиб мен бўлмасам?

Жон бағримдан узиб сизга берган ҳаёт,
Гоҳ кўрганда чеҳрангизни шодликка ёт,
Естиқ қучиб унсиз, пинҳон солганим дод
Билармисиз уйингизда мен бўлмасам?

Ҳар қаричи кўз ёшимдан шўраланган,
Ҳар ниҳолдан азиз боғбон сўроғланган,
Шу боғбондан жуда эрта мерос қолган
Бу даргоҳда не кайф кезар, мен бўлмасам?

Ҳар гиштида баҳоримнинг бир япроғи,
Ҳар бурчида ҳароратим дил ардоғи,
Сизга асқаб толе тўла ҳовлим боғи
Кулгингиздан батанг келсин мен бўлмасам.

ШОШМА ҲАЛИ!

Ярим тунда, биров туртгансимон,
Бир чўчийман,
Ўзга келгач уйғонаман.
Не бу ўзи?
Дил қандайдир қўпол бир чангда
Қисилади,
Мен ўзимни ҳис қиламан қайноқ жангда.

Сўнгра-сўнгра худди илон чаққансимон,
Сўнгра, худди бир хум ақраб ичгансимон
Мен ўзимни ўнгаролмай тўлғонаман.

Зиқ юмушда ўтган кундуз зиллигими,
Сирқиратгич оғир ўйда тўлғонаман.
Ўз-ўзим-ла куймалашиб
Пўртанали юрагимни бошқармоққа уринаман.
Жисмимдаги беҳоллигу
Санчиқларни босиб, янчиб,
Ўтган кундан энг ярқироқ,
Хушнуд дамлар
Ахтармоққа уринаман...
Ва топаман:
Соғ ишладик,
Қувонч топдик ва кимгадир бўлдик дармон.
Демак, менда йўқдир армон.
Мужмал санчиқ
Ҳали бошда,
Ҳали чаккам,

Ҳали кекса кўкрагимнинг
Йиллар тузи тах-тах
Минг тах қатларида
Дарднинг басир,
Энг оғири,
Энг сабили:—
Таранг асаб,
Жонли асаб зўрға турган ипларида...

Мингоёқ деб аталувчи қурт бўлади,
Тез юради, ранги совуқ
У заҳликда туғилади.

Гоҳо зиқ, зич,
Гоҳо қўрсиз кундузимнинг,
Ё уйқусиз тунларимнинг
Увадаси йиғиндиси — асабларим
Шу қуртсимон
Бошдан-оёқ бирдай қамраб
Юрагимни тишлай бошлар,
Бу азобга тоб бермоққа уринаман.
Уринаман, тўлғонаман.
Миямдаги битта сарчиқ,
Уста қоққан миҳдай маҳкам.

Ёзаманми, ёнаманми унга не кор?
Маҳкамликда миҳнинг ўзи —
Асаб тиғи берар озор.

Яна юрак,
Ҳорғин юрак — дард созлаган тор совутда
Қисилади, қийналади...
Ҳорғин кўксим,
Томирларим!
Наҳот энди ишлаб бўлдик,
Яшаб бўлдик?

Шундай бўлса
Азоб бермай дам ола қол!
Қўп курашдим,
Ва шодманки, шунча йиллар голибаман,
Иродаминг вафосидан миннатдорман...
Лекин узр,
Минг бор узр,
Мен чарчадим.
Дардларимни торта-торта чин чарчадим!

Бутун умр мисқол мисқол
Чўккан дарднинг ўзи ташлаб кетмас-ку ҳеч,
Метиндан зўр ўжарлиги битмас-ку ҳеч —
Шундай кибор,
Шундай беор.
Шундай ғаддор
Ўзим билан кетгувчи ҳол.
Лекин ҳорди мендаги жон,
Илож бўлса,
Дардни енгар,
Умр берар дармон истар!

Пешонамни ерга қўйиб,
— Сажда қилиб
Ўтинаман Сендан, Умрим,
Мени кечир,
Таҳаммул ҳам,
Қаноат ҳам тугади чоги!
Ҳориган жон бир беозор ором истар!
Қим билади, балки елар
Йўл-йўлдаги умидимга захрин сочиб,
Тириклигим жон томирин,
Қишга кирган ҳаёт боғим босиб, янчиб,
Ҳузурлангич ўша зўрлик —
Номи ажал!
Ета қолса:

Битта илинж.
Етсин, майли:
Фақат уйда,
Ўз элимда.
Бутун умрим
Шод, ҳузурим,
Бутун қўрим —
Шу тақдирим — Оча элда.
Лекин, ҳозир шошма, Ёвим!
Шошма, шошма, яқинлашма!
Битгандан мўл — битмас ишим,
Яхшиси, сен чекила қол.

УЗУГИМ СИРҒИЛИБ ТУШДИ...

Ё раббий!

Узугим сирғилиб тушди,
Ишгичка тортдими шунча бармоқлар?
Қалбимнинг тубида недур увишди,
Тўлқинсиз қолдими танда ирмоқлар?

Зебу зийнатларга ўч бўлмадим ҳеч,
Зийнат билдим фақат замон, созимни.
Созни на кундуз, на тунда қўйдим тинч,
Елкасига ортиб қувонч, розимни...

Узук қаламимдан эди яқинроқ,
Дилим ва бармоқлар сирига маҳрам.
Ҳузур, изтиробдан тушганда титроқ
Уша эди чақнаб, мўлтираган ҳам...

Энди бармоғимни этиб кетди тарк,
Бир чоғ туҳфа этган қўллар сингари.
Гарчанд у эмасдир севги кирган арк,
Кетиши ҳам эмас тўлқин тингани.

Ўрта бармоғимга оламан тақиб,
Табиатдан устун менда ихтиёр!
Энди бу бармоқлар не кучдан қалқиб,
Нозиклашар недан, билмоғим даркор...

Л А В Ҳ А

Шом келар узоқлардан бўшанган боғ қўйнига,
Йўл-йўл ичиб шуъла.
Тўкилар осилишиб заъфар барглар бўйнига
Ёз тўқиган ашула.

Ўз ҳолига кексаргач ҳар дарахтда бир гулхан,
Тавсиф йўқ менда рангга.
Бетховен мусиқаси иёё борлиқни тутган,
Ер-кўк мафтун жарангга.

Алвон қўшиқдай лов-лов ёнади ниҳол гилос,
Кузранг чехрамда акси.
Токда чайқалса боғбон унутган бир бош чарос,
Қалбимда ширин рақси.

Яшил либосда ҳамон чинору арғувонлар —
Кекса сумбатда бардош.
Наздимда, урушларда бева қолган жувонлар
Бардошда унга тенгдош.

Бўлиқ, тилла бошэқлар боғламига ўхшайди
Ниҳол анор туплари.
Хил-хил дарахт, хил-хил куз,
Ўз рангида яшнайди,
Ўзича қўшиқлари.
Ариқда тиниқ-тиниқ, милдир-милдир оққан сув
Шеваси дилимга ҳул.

Жекса ялпиз буйларч уйғотса яшил туйғу,
Менда йиллар фаромуш.

Кўкда:

бир ёқда қуёш, бир ёқда кезар булут,
Кўксида ухлар тугён,
Жанубга учган қушлар қолдирган салом бўлиб
Эшилса ипак мезон —

Латиф, ёрқин туйғулар куйга қоришиб дилда
Берса баҳорий қувонч.
Наздимда: бўғотимга қўйиб кетган инига
Йўл олади қалдирғоч.

Уфқларга сирғилиб кетиб улгурмайин кун,
Дилимдан аллам юлиб —
Кўксидан салқин-салқин тушади
ер узра тун,

Ой чиқар дуркун бўлиб...

Б И Н А Ф Ш А

Қаҳратонда ерга тўшалган қор,
Менинг кўнглим тусаб қолар бинафша,
Дилим таг-тагидан эрка бир виқор,
Урар чирмовиқдай хушбўй бир нашъа.

Энг хушрўй, энг кўркам гулларнинг атрин
На бўй, на хуснига этолмам қиёс.
Беқнёсдир ҳушни элитган баҳри,
Тун ёстиқда сўлган бинафшага хос.

Шу ҳузурни қўмсаб, қутурган қишда
Думбул баҳорларни нигоҳим излар...
Гоҳ-гоҳ бугунимиз эмас,

ўтмишдан
Иссиқ нафасларни излаймиз бизлар...

Хаёл чаманида бўй чўзиб ўтлар,
Чўлда ел ва нурда лолалар балқар.
Кўклам шарпасидан синиб сукутлар,
Тарновдан, ариқдан сув бўлиб оқар.

Ниҳоят, маъсумам — жажжи бинафша
Сафсарранг гулханин сочар ийманиб,
Унгир, ариқ бўйин тутади нашъа,
У буюк борлиққа боқар жилмайиб.

«Салом! — дейман хаёл бинафшасига, —
Сенсиз кўнгил боғим қоларди ғариб!
...Ҳеч маст бўлганмисиз соф нашъасига,
Бошин хиёл эгиб турса жилмайиб?..

* * *

Мен денгизнинг лабида турдим,
Денгиз бўлиб чайқалди юрак,
Мен денгизнинг лабида турдим,
Унут ўзим, унут теварак.

Қуёш сочиб қизил чечагин,
Ениб ётар тўлқинлар лов-лов...
Лекин йиғганини шафақ этагин
Назаримда, кўрмади биров...

Ҳалигина ипакдай ҳим-ҳим
Алвон тўлқин эшилган эди...
Ҳижрон азмч — гулгун кўйлагим
Худди шундай эшилган эди...

Олов тўлқин туннинг ичида,
Қолиб, маъюс чайқалар денгиз...

Мусибатнинг занг илгичида
Гулгун кўйлак осиглиқ ҳануз...

ОРАДА САҲИФА ҚОЛИБДИ БУМ-БУШ

Езардим.

Асабу фикрим савалаб,
Варақлабман нафис дафтарим дағал,
Бўш саҳифа қолмиш.
Қалб тубин кавлаб,
Тимдалайди энди ахтариб ғазал.

Уртада саҳифа қолибди бўм-бўш,
Нақ ёшлик — кексалик уфқлари ора.
Оро йўл — гўёки жароҳатли тўш,
Гоҳ битиб, очилиб тургучи яра.

Оро йўл... Мен ўтган ҳаётнинг мўли,
Учли меҳнатларнинг ёрқин довруғи,
Энг жонли куйларнинг тўқилган йўли,
Етим муҳаббатнинг ўчмаган чўғи.

Оро йўл...

Бир жоннинг минг бир тоифа
Тўкислик,
Уксуклик,
Қибрига шоҳид.
Кўз ёш чақнаса ҳам, шеъри тожида
Толе шотисида чопмоққа хоҳиш.

Оро йўл...

Қалбимдан юлинган бир бахт,
Вайрон бўшлиғида ўчмаган олов,
Қайта бир ҳокимга буюрмаган тахт,
Арзон ҳаваслару

ҳирсу ирсга ёт.

Узгалар бахтидан севинчи тошган,
Инсонлар қалбида кўтарган кўкка,
Шаъни сарҳадлардан ошкора ошган
Бутун борлиғи-ла бахшида юртга...

Табиатда бўшлиқ бўлмаганидай,
Умримда бир бенаф йўқдир оро йўл,
Қудуқ ҳеч жаҳонда тўкилмагандай,
Асло тугамасин менга оро йўл...

БҮРОН ҚУЧОҒИДА...

Бўрон қучоғида қолдим бир оқшом,
Табиат ва қалбим ичра тўполон,
Нақ илк бор май тўла сипқаргандай жом,
Бир қанотим ором,
Биттаси тугён.

Тўлқинга ташлангач кемадай қалқиб,
Қудратли, меҳрли қирғоқ излайман.
Бўронни қўзғатган боисни олқиб,
Борлиғим юлқиган қўлни сизлайман:

Олинг, оёқларим ерга тегизмай,
Қаёққа учсангиз, шу ёққа учай.
Қалбим, хаёлимдан қулочлар ясаб,
Ҳеч ким қучолмаган чақмоқни қучай.

Унинг парчаловчи мудҳиш ўтидан
Хаёлдан ҳам эзгу яратай қўшиқ.
Яшин дарахтининг слов ҳуснидан
Ёрнинг лабларига сочилсин учиқ...

Қани, авжга кўтар бор жазавангни,
Юз томондан силга изғирин қамчинг.
Танам бўйлаб ҳайда ўт аравангни,
Дўл бўлиб ёғилсин ҳаётбахш томчинг.

Юлқи ва тортқила!
Бос бошларимдан,

Билай, яна етар целарга кучим.
Бахт ёнлаб ўтган у гул ёшларимдан
Қолдимикан ҳеч не, азиз ўқувчим?..

Ултирибман бўрон ичра сервиқор,
Мен суянган токичнг сирқирар занги.
Иккимизда бир хил пўлат чидам бор:
Изтироб меваси,
Шодликнинг ранги!

Бўронсиз юрак-ла ўлардим карахт,
Бўронсиз табиат кўки яшинсиз.
Насиб бўлмаганда шеъриятдай бахт,
Қашшоқ ўтар эдим йироқ, яқинсиз.

ҚУЁШ УЗИБ БЕР

— Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Юрагимдан узган сингари.
Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Елғон бўлсин ўтнинг тингани.

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Борлигинга югурсин слов.
Кўзларингда маҳв этгувчи у ёлқин чақнаб.
Юзинг ёнсин гул каби лов-лов.

Кул, товущсиз қаҳқаҳангдан дурдай тишларинг
Оқ чақнаши қамаштирсин кўз.
Энг ярашиқ либосларда юрт кезишларинг —
Эди қандай ўктам ва дилсўз!

Ёнар тоғдай ҳис, тоқатни ниҳол бир танда
Олиб юрган мушкул онга қайт!
Ёниқ эди севинч, ишқ ҳам дард-ҳижрон санда,
Тоқ мисрали бўлганми ҳеч байт?!

Мен қуёшдан узиб берай сенга бир парча,
Севинч, ёниш тори толмасин,
Сен тотмаган шодлик, лаззат дунёда қанча,
Сени билмай доғда қолмасин!..

— Йўқ!!!
Бир парча қуёшинга тўлмайди кўнги,
Сахий эсанг, борини тутқиз!

Бир бор ноним ярим бўлган, кемтиклик мушкул,
Доғи қолган, дилда чардиқ из.

Менга қуёш қанот узун, парвоз-чун зарур,
Ахир кураш, бахтга лиқ жаҳон!
Қўлдан тутиб қитъаларга етказсин ҳар нур,
Тўкис, ёрқин куйга тўлсин жон!

Шеърларимда исон бахти, океанлар кучи,
Тоғлар матонати урсин барқ.
Бўлса менинг куйимга ҳам чанқоқ ўқувчи
Бўлсин қуёш шодлигига ғарқ.

ДЕМАК, БАҲОР КЕЛДИ...

Синди қиш тўқиган муз ҳисли қафас,
Мана, яна қушлар чуғурлаб қолди.
Она нигоҳидай мулойим нафас
Замину Осмонни бағрига олди,
Демак, баҳор келди.

Бу нафасдан ерда кексаю ёшнинг
Одим, чеҳрасида эзгу рўшнолик.
Дов-дарахт кияжак зилол либоснинг
Зилол барин тутиб югурар шодлик,
Демак, баҳор келди.

Келар деб шу сийқа қадим йўл билан,
Эзгу интиқликда кўпчибди тошлар.
Не такрор, бегакрор илиқ қўл билан
Сочмоқда гулларга ишқдан қуёшлар,
Демак, баҳор келди.

Саховат момоси — тоғнинг кўксидан
Кўпириб, айқириб сути тўкилмиш,
Зарраси сочилган музлар устида
Шошқалоқ гунчалар чоки сўкилмиш,
Демак, баҳор келди.

Ҳамиша неъматга ҳомила тупроқ
Тўлишган таинан солмиш офтобга,
Дехқон қулоғига таниш қўнғироқ —

Жарангдор куртаклар етибди тобга,
Демак, баҳор келди.

Ўна бедор, маъсум тун оғушида
Одимлайди сирлар,
ширин шивирлар.
Бетобе шаббода нур ҳовучида
Юлдуздан сепмакда жоду, сеҳрлар,
Демак, баҳор келди.

Келди баҳор!
ҳетар ташлаб уйғониш,
Бутун куррамизга битта баҳор у!
Одилми,
қотилми — ҳар жонга таниш,
Меҳр маъбудаси наврӯз — наҳор бу,
Ахир, баҳор келди.

Бу кун йўлларида олов кўп, зор кўп,
Жаҳонда қанча жон чиқмайди пешвоз.
Деҳқон уруғ сочсин,
ўқ очмасин тўп,
Қувғин эллар қушдай юртга
қайтсин боз,
Ахир, баҳор келди.
На масъуд ҳузур бу, ёруғ жаҳон бу,
Ер, Инсон баҳор-ла қовушган онлар.
Давлатлар!

Илтижо,
фармон,
исён бу:
Баҳор йўлларида сепмангиз қонлар,
Баҳор боқий келсин!..

Аянч тақдирларга бўлиб таянчлар,
Бахтлига ишонч у, бахтсизга толе,

Абад қонунидир элтмоқ севинчлар,
Қабоҳат,
хунрезлик бўлмасин мене,
Баҳор боқий келсин!

Уқ ортган кемалар денгизга ботиб,
Чирисин!
Тин олсин эллар, оламлар.
Одамлар, ўлдирманг одамни отиб,
Баҳор каби қайтиб келмас одамлар!
Баҳор боқий келсин!

О, ЭРТАМ, ЭНГ ГҮЗАЛ АФСОНАМ

Кўксимда кўзғалиб вулқондай кўчкилар,
Нақ метин муз қатлам сукути чок-чокдан сўкилди.
Чақмоқли сония парчалаб, кўздаги уйқулар
Шафақда тонг отиб, ол-алвон мўъжиза кўринди.

Бошланди тонг билан шом аро бу жонда пайдар-пай
Туйғулар ва ўйлар қоришиқ-шиддаткор баҳслари.
Авжига боз чиқиб, нурсимон қуйилар мунгли най,
Эришдай юракнинг тизгинсиз лўлидай рақслари.

Яшнашин қуёшга ўхшатсам кўзларим қамашмас,
Шуъла-ю, ёғувчи юлдузлар шарросин сезаман
теграмда,

Дил ҳеч он тойганмас,
Имондан адашмас,
На шодлик,
На гурбат қуюндай ёприлиб келганда.

Занг босмас ҳайратим яратган мўъжиза қўшиқми,
Парт бўлмай юргани қай узоқ оташдан нишона?
Фусункор наҳорлар шавқидан бўлнқми,
Хазонрез кечки куз умрга эш тушган
бу гўзал афсона?

Бу гўзал афсона — сен, Эртам!
Илтижо, ҳеч кетма ва лекин келмасанг майлига,
Қалб мўртроқ, ҳудаю беҳуда излардан жуда мўрт
кўприги.

Ташаккур айтаман шу оннинг
Шу қўққис ҳимматли зайлига,
Умримни безатган тилмочим, чарчамас
илҳомнинг энг зукко кўҳлиги.—

О, умид Эртасн!
Йироқлаб юрсанг ҳам кучларим эркаси, афсона,
Эҳтиёт, илтифот,
Жон тўла қадаминг жодусин илғайман.
Муқаддас ва камёб сирларнинг ўтида
бир яйраб, минг ёна
Чах-чахдан лаззатли бир ёрқин ҳузур-ла
йиғлайман,

Ва такрор англайман,
Келишинг бир тухфа!
Дил номли каъбамда
Қалбимдан саломат сен содиқ навқирон эътиқод!
Уйдирма хулёлмас,
Ўткинчи хаёлмас, бу кузги саждамда
Зикр этсам, чидам бер,
Евузга таслимдан
этиб тур эҳтиёт!

Чақнадинг, баҳорий тус кирди кузимнинг
заъфарон рангига,
Даф этдинг мен кирар йўлларнинг
кундан-кун торлигин.
Чорладинг, жонимни ташладинг тенгсиз куч,
жасорат жангига,
Англадим: Лутфийдек куйласам буюк
дард ва қудрат борлигин!
Сен қучдинг:
Эртақдай қиш бирдан юмалаб бўлди ёз,
Ланжликни куйдирди серҳузур саратон,
жазира.

Биламан: севгидан самода чирпирак
парвозлар қайтмас боз,
Не десам, беқиёс у ишқли йилларим кўркига
назира!

Эмассан жалада кўлларни савалаб безатган
бир ҳубоб,
Инсоннинг ҳеч битмас умиду ишқидан нишона.
Ҳар тоинги — бир варақ, ҳар шомини элга эш
толедан бир иншо, битта боб,
Ҳаётнинг ҳеч қачон узилмас риштаси борига —
ишона-ишона —

Битилган битта шеър!
Ҳар сатри кўксимда етилиб тирилган,
Дарди қам қувончи борлигим забт этган
жарангли, залварли.

Ташаккур, яна мен тирикман,
керакдан-керакмап,
Сабрга бўйсунган фикр-ўй шиддатли,
бир ширин ғамзали, ғалвали.

Қарайман:
Афсона тўлдириб хазонлар тўшалган остонам,
Менга деб тунда ҳам шам эмас, қуёшни ёқади.
Гоҳ нари кетади!
Мен — куз!
У — саратон! Лек бугун мастона, мастона
Маҳрамдай нигоҳни узолмай, гулхандай
қалбимга боқади.
У асли, ҳақиқат камоли, абадий эзгулик тангриси,
Ғанимат шу лаҳзам кўзи-ла беҳудуд
Иқболга боқишим — ҳақиқат.
Ҳақиқат — афсона яратар умримнинг ҳар кези,
Тунларим юлдузли онига ишончим,

Имоним, Олқишим —

Ҳақиқат.

Мен сени, эй тансиқ афсона, ҳали кўп

чамандай кўкартгум,

Баҳорнинг рангига янги ранг, соз жаранг

кашф қилиб этгум бахш.

«Боши ҳеч оқармас қалам»им¹ учида

қуёшга яловдай кўтаргум,

Бу элда кексармас ва чўкмас кўнгилллар

бахтини — бахтим деб этгум

нақш!

¹. Сулаймон Рустам сәтри

МЕН УТГАН УМРГА

Ҳаёт китобимни бехос варақлаб,
Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим.
Табассум ўрнида кулдим чарақлаб,
Суйиш керак бўлса — телбача суйдим

Кийганим ипакми,
 читми ё кимхоб,
Юрак бойлигидан қилмабман парво.
Мени оғушлаган ҳаёт нақ офтоб,
Янги қўшиқ талаб унда ҳар сабоҳ.

Мен ўтган умрга ачинмай қўйдим,
Ҳеч кимда кўрмайин умримга ўхшаш:
Суйдим,
Эркаландим,
Айрилдим,
Куйдим,
Иززат нима билдим.
Шу-да бир яшаш!..

МУНДАРИЖА

Халқимга айтар сўзларим	3
Иқрорга вақт етди	5
Шарқнинг ўзи она бўлган ҳамиша	8
Сени куйлайман, ҳаёт	14
Оҳ, ижод, дардгинам	16
Харорат	18
Пиллар	21
Ўйлар...	23
Эмиш...	25
Ўқувчимга	26
«Бахтиёр севгини...»	27
Не балога этдинг мубтало	28
Кечир, қолдим ғафлатда	29
Баҳор келди сени сўроқлаб...	30
Сен қайдасан, юрагим	33
Қўрганмидинг кўзларимда ёш	34
Ўрик гуллаганда	35
Соғинганда	37
Сенсиз	38
Излайман...	40
Ўриклар гуллар	42
Шалола	44
Ўғлим, сира бўлмайди уруш	45
Хотира сатрлари	47
Эй дил!	51
Бахшиш	53
Қўшиқ	55
Кўкчатов	58
Булут ўйини	60
Балхаш оқшомн	62
Шоир уйида I. Учрашув	64
II. Бир дона папирос.	65
Водил юлдузларн	67
Сўроқлайди шоирни шеърим	71
Мушоира	78
Ўғирламанг қаламим бир кун	84

Кўнгил тоғ ўлди, тоғ ўлди	86
Куйлама ҳижронни	88
Олтин куз	90
Кел, баҳор!	92
Соғиниб	94
Дарахт	95
Боғбон	96
Саҳар мен билан...	98
Тунни севмай қўйдим...	100
Билгим келади...	102
Рашк	104
Қатра	106
«Учиб кетди полопон қуши»	108
Салом, тансиқ баҳор!	109
Хушҳоллик	111
Кечир, ёшлик	112
Дўстларим	114
Ўзимга	115
Онам боғи	117
Ун саккиз ёшлик	119
Ёмғир	121
Юлдузлар алласи...	123
«Менга хасис келди табиат»	124
Узоқларда бир қуш сайрайди	125
Менинг меҳрибон онагинам	127
Ойдишда	130
Менинг тонгим	132
Бир даста гул келтирди қизлар	134
Манглаймга ой нури тушди	135
Орзуга айб йўқ	136
«Тўрга ташриф!»	137
Бугунингга мен бўлай ҳоким	138
«Мен ўзимни...»	140
Мен бўлмасам	141
Шошма ҳали!	143
Ўзугим сирғилиб тушди...	147
Лавҳа	148
Бинафша	150
«Мен денгизнинг лабида турдим»	151
Орада саҳифа қолибди бўм-бўш...	152
Бўрон қучоғида	154
Қуёш узиб бер	156
Демак, баҳор келди	158
О, эртам, энг гўзал афсонам	161
Мен ўтган умрга	165

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёт

Адабий-бадиий нашр

Зулфия (Исроилова)

НИЛЛАР САДОСИ

Сайланма

Муҳаррир *Р. Абдурашид*

Расомлар *М. Қагаров, А. Мамажонов*

Расмлар муҳаррири *А. Бобров*

Техн. муҳаррир *Т. Смирнова*

Мусаҳҳнҳлар *Ш. Собирова, М. Насритдинова*

ИБ № 5439

Босмахонага 03.04.95 да берилди. Босишга 18.04.95 да рухсат этилди. Бичими 70×90¹/₁₂. 1-нав босмахона қоғози. Адабий гарнитур. Юқори босма. 4,14 шартли босма тобоқ. 5,6 нашр. босма тобоғи. Жами 5000 нусха. 1237 буюртма. Баҳоси шартнома асосида 20—95 рақамли шартнома.

Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг 1-босмахонасида босилди. 700002, Тошкент, Сағбон кўчаси, 1-берк кўча, 2 уй.